

De impact van de financiële crisis op verenigingen

Enquête bij Belgische verenigingen

Juni 2010

I. ONDERZOEKSDOELSTELLINGEN EN ALGEMENE CONTEXT

1. Algemeen kader en doelstellingen
2. Methodologie
3. Onderzoeksvariabelen

II. RESULTATEN

1. Impact van de crisis op fundraising
2. Impact van de crisis op human resources
3. Impact van de crisis op de strategie van de verenigingen

III. SYNTHESE EN CONCLUSIES

De impact van de financiële crisis op verenigingen

I. Voorstelling van de studie

1. Algemeen kader en doelstellingen

- Uit meerdere Europese studies is gebleken dat ook de verenigingen niet ontsnappen aan de gevolgen van de financiële crisis die sinds september 2008 wereldwijd heerst.
- Naar aanleiding hiervan wenste de **Koning Boudewijnstichting** een enquête te realiseren bij verantwoordelijken van verenigingen in België, dit met het oog op het peilen naar:
  - de mate waarin de financiële crisis de **inkomsten en uitgaven** van verenigingen en **fundraising** in het algemeen beïnvloed;
  - de impact van de crisis op het vlak van het aantal vrijwilligers en **human resources** aspecten in het algemeen;
  - de mogelijke veranderingen en koerswijzigingen in de **strategie** die verenigingen handhaven tengevolge van de crisis.
- De Koning Boudewijnstichting stelde **Ipsos Belgium** aan voor het uitvoeren van deze enquête.

2. Methodologie

2.1. Onderzoekspopulatie

In het kader van deze studie werden **315 verantwoordelijken van Belgische verenigingen** – directeurs, CEO's, of leden van de Raad van Bestuur – bevestigd.

2.2. Onderzoeksmethode

Na het verzenden van 1.000 **introductiebrieven** getekend door de Koning Boudewijnstichting werden de geselecteerde verenigingen **telefonisch gecontacteerd** door een interviewer van Ipsos met de vraag of de vereniging wenste deel te nemen aan het onderzoek en indien ja, of zij wensten te antwoorden via mail of per telefoon.

Aan de hand van de **CATI** methode (Computer Assisted Telephone Interviewing) werden 281 telefonische interviews afgenomen (89%), de overige 34 enquêtes werden **online** ingevuld (11%).
Veldwerkperiode: 8 april – 29 april 2010.

2.3. Steekproef

Bruto steekproeftrekking van een eerste golf van 1.000 adressen en een tweede golf van 68 adressen.

De responsgraad voor deze studie bedroeg **30%**. Om 315 enquêtes te bekomen werden dan ook 1068 verenigingen gecontacteerd. De studie werd gerealiseerd a.d.h.v. een staal van 315 respondenten. De maximale foutenmarge* bij deze steekproefgrootte bedraagt **5.5%**.

2.4. Vragenlijst

De afgenomen vragenlijst had een gemiddelde duur van **28 minuten**.

2. Methodologie

2.5. Steekproefprofiel

PROFIEL (%)		
TOTAAL		N=315
SECTOR	Medisch / onderzoek	11%
	Kinderen	12%
	Milieu	6%
	Sociaal	35%
	Cultureel	11%
	Solidariteit	11%
	Andere	13%
ACTIEGEBIED	Vlaamse Gem.	45%
	Franse Gem.	36%
	België	7%
	Internationaal	12%
BUDGET	< € 500.000	42%
	500.000 tot 2 miljoen €	33%
	2 tot 5 miljoen €	15%
	> 5 miljoen €	10%

PROFIEL (%)		
STATUUT PERSONEEL	Enkel loontr.	39%
	Enkel vrijwilligers	10%
	Loontr. & vrijw.	50%
AANTAL FTE's	< 5 mdw.	24%
	5 tot 20 mdw.	38%
	20 tot 50 mdw.	19%
	> 50 mdw	16%
FUNCTIE	Lid RvB	17%
	CEO / bedrijfsleider	56%
	Personeelsdirecteur	4%
	Financieel directeur	9%
	Coördinator	7%
	Admin. Dir.	2%
	Andere	5%

3. Onderzoeksvariabelen

Naast dit onderzoeksrapport waarin de belangrijkste resultaten worden samengevat ontvangt de opdrachtgever ook alle onderzoekstabellen waarin standaard de volgende **variabelen** kunnen onderscheiden worden:

VARIABLEN	
TOTAAL	Totaal aantal respondenten
SECTOR	Medisch / onderzoek Kinderen Milieu Sociaal Cultureel Solidariteit
ACTIEGEBIED	Franse Gemeenschap Vlaamse Gemeenschap België Internationaal
BUDGET	< € 500.000 500.000 tot 2 miljoen € 2 tot 5 miljoen € > 5 miljoen €

VARIABLEN	
STATUUT PERSONEEL	Enkel loontrekkenden Enkel vrijwilligers Loontrekkenden en vrijwilligers
AANTAL VOLTijdSE MEDEWERKERS	< 5 mdw. 5 tot 20 mdw. 20 tot 50 mdw. > 50 mdw
FUNCTIE	Lid Raad van Bestuur CEO / bedrijfsleider Personeelsdirecteur Financieel directeur Coordinator Administratief Directeur

- de resultaten in het rapport zijn **percentages** berekend op de totale basis of een specifieke doelgroep
- de resultaten vermeld in de **groene** (= positief) en **rode** (= negatief) cirkels geven **significante verschillen** aan tussen subgroepen (bij een betrouwbaarheidsniveau van 95%).

De impact van de financiële crisis op verenigingen

II. Resultaten: impact van de crisis op fundraising

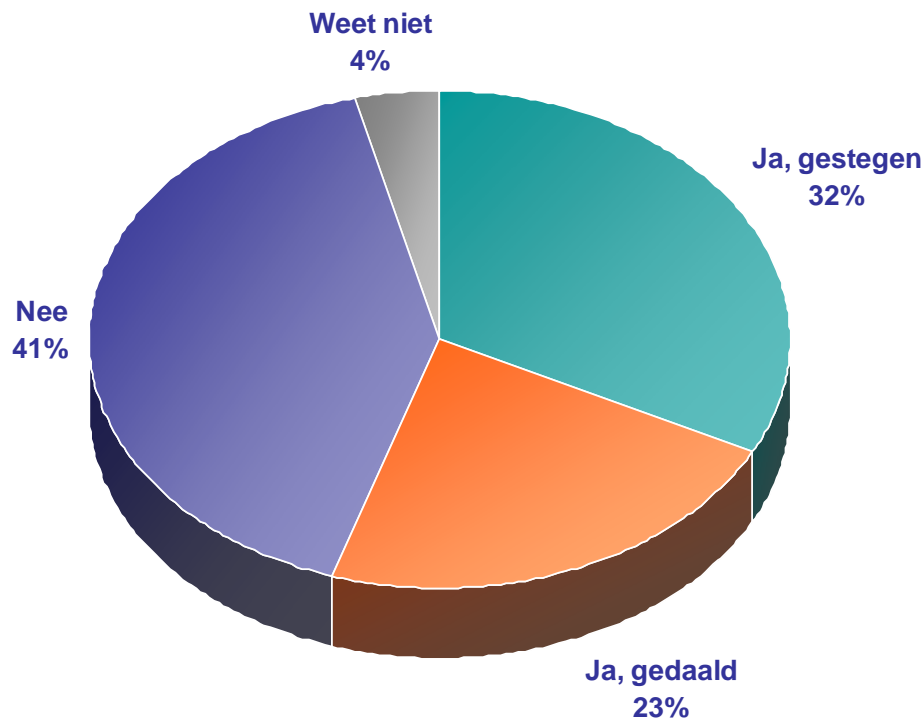

1. Impact van de crisis op fundraising

Evolutie van de jaarlijkse ontvangsten

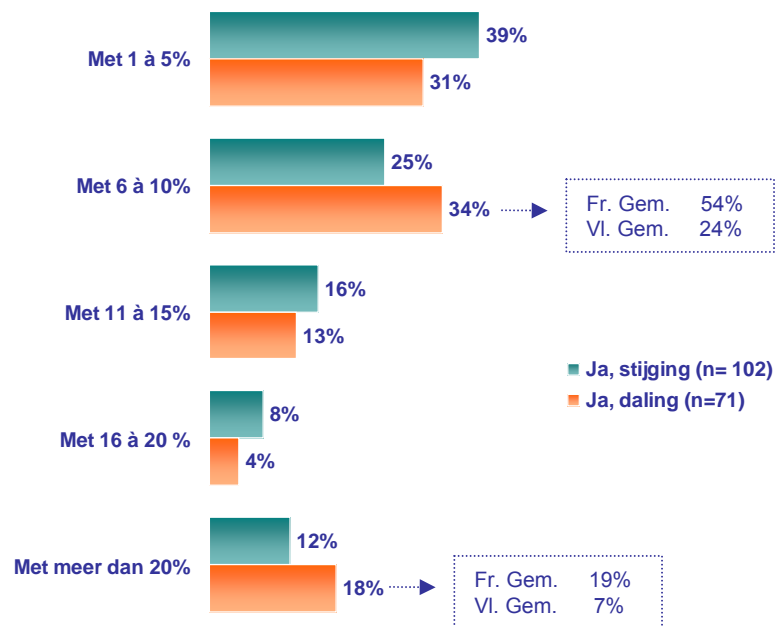
Voor 4 op 10 verenigingen bleven de afgelopen 12 maanden de jaarlijkse ontvangsten stabiel. Ondanks de crisis zag één op drie verenigingen de jaarlijkse ontvangsten toenemen. 6 op 10 onder hen kende een stijging van minstens 10%, voor 12% stegen de ontvangsten zelfs met meer dan 20%. Een kwart kende een daling: 65% onder hen een daling van minstens 10%, 18% rapporteert een daling van meer dan 20%.

Q1. “Zijn de totale jaarlijkse ontvangsten van de vereniging (inc. giften in natura) geëvolueerd in de voorbije 12 maanden ?”

N: 315 respondenten

Q2ab. “ Met hoeveel zijn de totale ontvangsten gestegen, gedaald ?”

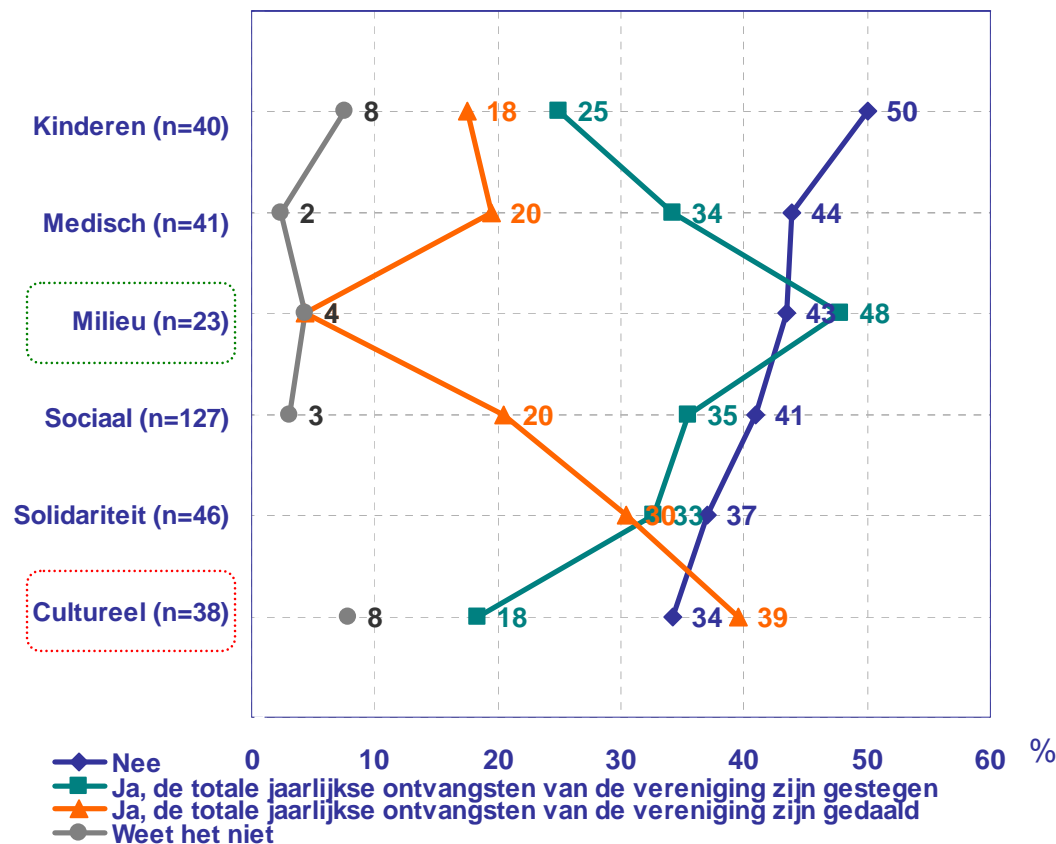

© 2010 Ipsos

1. Impact van de crisis op fundraising

Evolutie van de jaarlijkse ontvangsten per sector

Milieuverenigingen lijken het minst getroffen door de crisis - 1 op 2 zag de jaarlijkse ontvangsten zelfs stijgen – terwijl de crisis cultuurverenigingen het zwaarst lijkt te treffen: 4 op 10 ziet zijn jaarlijkse ontvangsten dalen.

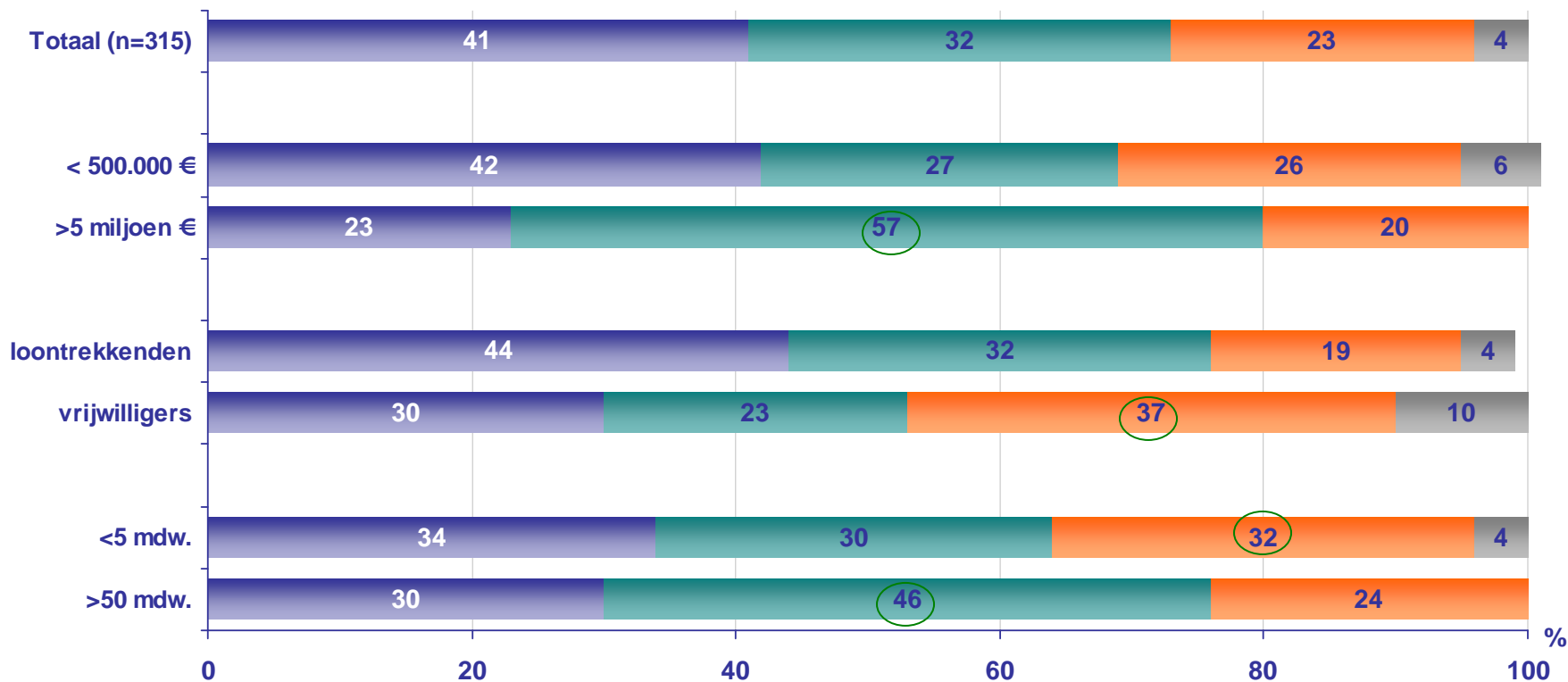

1. Impact van de crisis op fundraising

Evolutie van de jaarlijkse ontvangsten

Hoe groter de verenging zowel in termen van aantal medewerkers als in termen van jaarlijkse budgetten, hoe beter zij lijken opgewassen tegen de nadelige gevolgen van de crisis. Verenigingen die voornamelijk op vrijwilligers moeten rekenen zien hun jaarlijkse ontvangsten significant meer dalen.

Q1. “Zijn de totale jaarlijkse ontvangsten van de vereniging (giften in natura inbegrepen) geëvolueerd in de voorbije twaalf maanden ?”

N: 315 respondenten

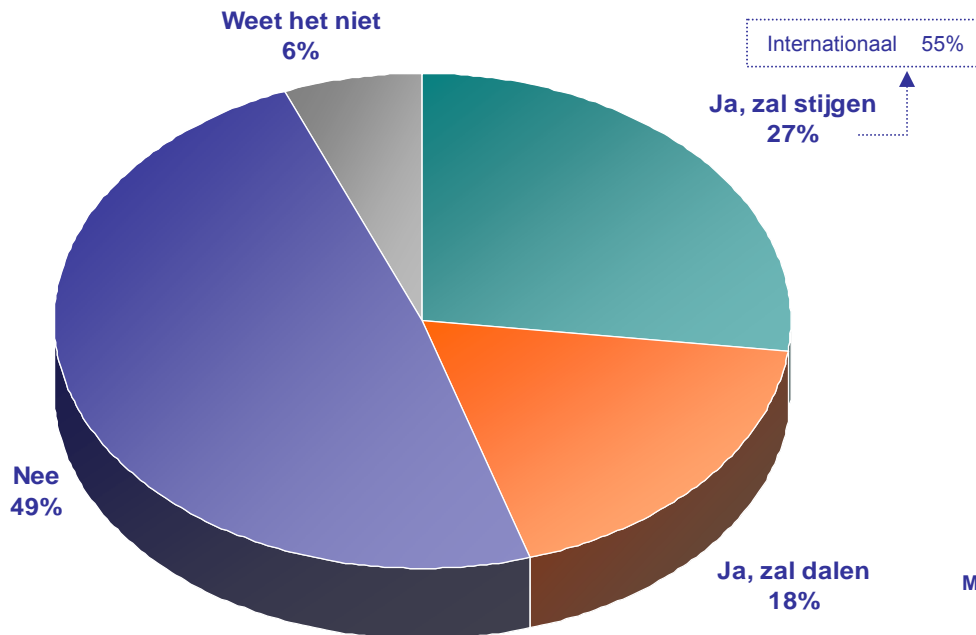
■ Nee ■ Ja, stijging ■ Ja, daling ■ weet niet/GA

1. Impact van de crisis op fundraising

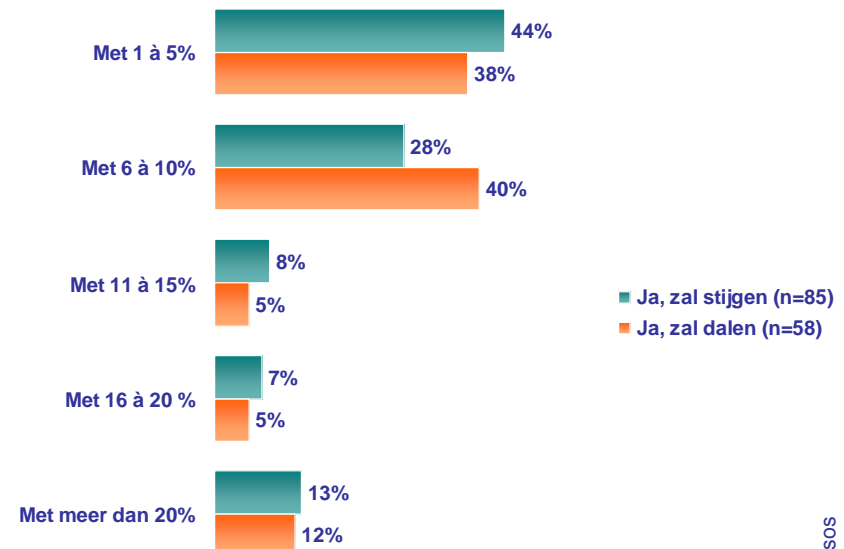
Prognose evolutie jaarlijkse ontvangsten

De helft van de verenigingen verwacht dat de jaarlijkse ontvangsten het komende jaar onveranderd zullen blijven. Een kwart denkt dat de ontvangsten zullen stijgen (voor internationale verenigingen is dat de helft!), een vijfde denkt dat ze zullen dalen. Men verwacht een forsere daling in vergelijking met de mate waarin men een stijging van de ontvangsten verwacht.

Q3. “Denkt u dat de totale jaarlijkse ontvangsten van de vereniging zullen evolueren in de komende twaalf maanden?”

Q4ab. “Met hoeveel zullen de TO van de vereniging stijgen/dalen?”

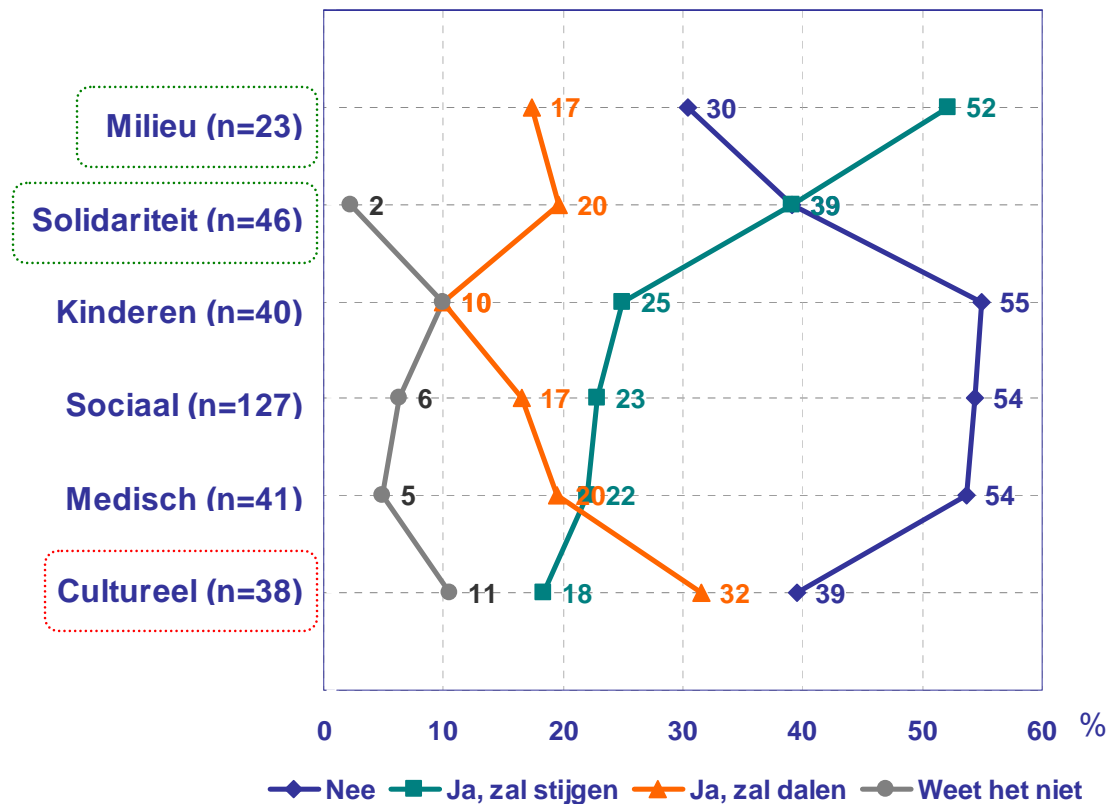
N: 315 respondenten

1. Impact van de crisis op fundraising

Prognose evolutie jaarlijkse ontvangsten per sector

Milieuverenigingen en solidariteitsverenigingen schatten de toekomst het meest positief in: resp. 52% en 39% verwacht dat de jaarlijkse ontvangsten zullen stijgen. Cultuurverenigingen zien de toekomst een pak minder rooskleurig: 1 op 3 denkt dat de ontvangsten zullen dalen.

Q3. “Denkt u dat de totale jaarlijkse ontvangsten van de vereniging zullen evolueren in de komende twaalf maanden?”

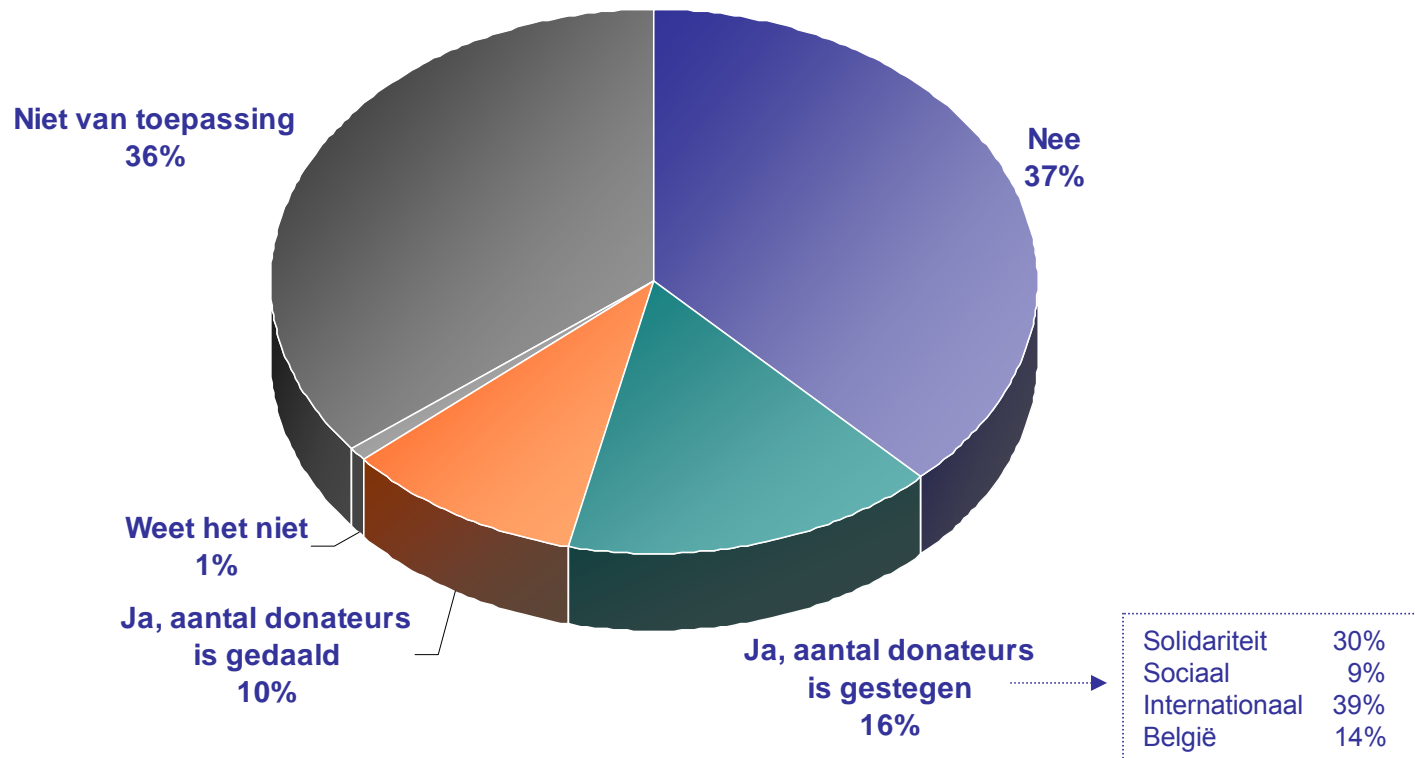

1. Impact van de crisis op fundraising

Evolutie aantal donateurs

De crisis leidde niet tot een spectaculaire daling van het aantal donateurs (10%). Algemeen is dit stabiel gebleven (38%), in 16% van de gevallen zelfs gestegen. Deze toename van donateurs doet zich voornamelijk voor bij solidariteitsverenigingen en internationale verenigingen. Voor 1 op 3 bleek deze vraag niet relevant.

Q5. "Is het aantal leden / personen die een bijdrage betalen geëvolueerd in de voorbij twaalf maanden?"

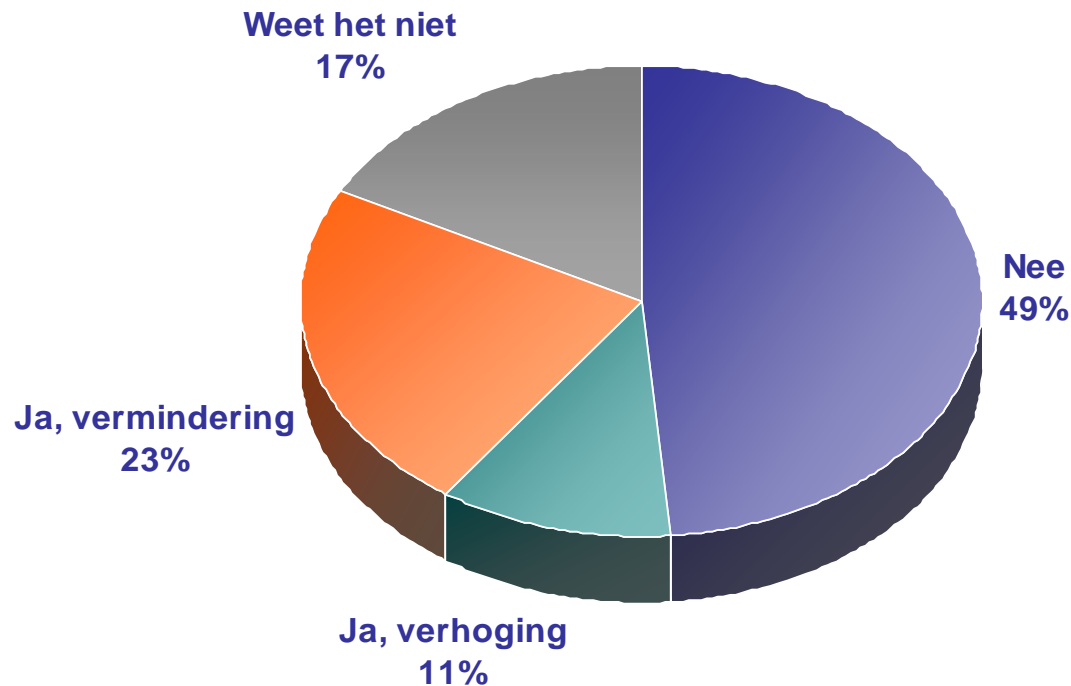
N: 315 respondenten

1. Impact van de crisis op fundraising

Evolutie gemiddelde gift

De helft van de verenigingen merkt geen verschil in de gemiddelde gift die ze sinds de crisis ontvangen. Eén kwart stelt evenwel een daling vast. Slechts 1 op 10 ontving grotere giften. Geen significante verschillen.

Q.6 “Bemerkte u een evolutie in de gemiddelde gift die u ontving sinds september 2008, m.a.w. sinds het begin van de financiële crisis?”

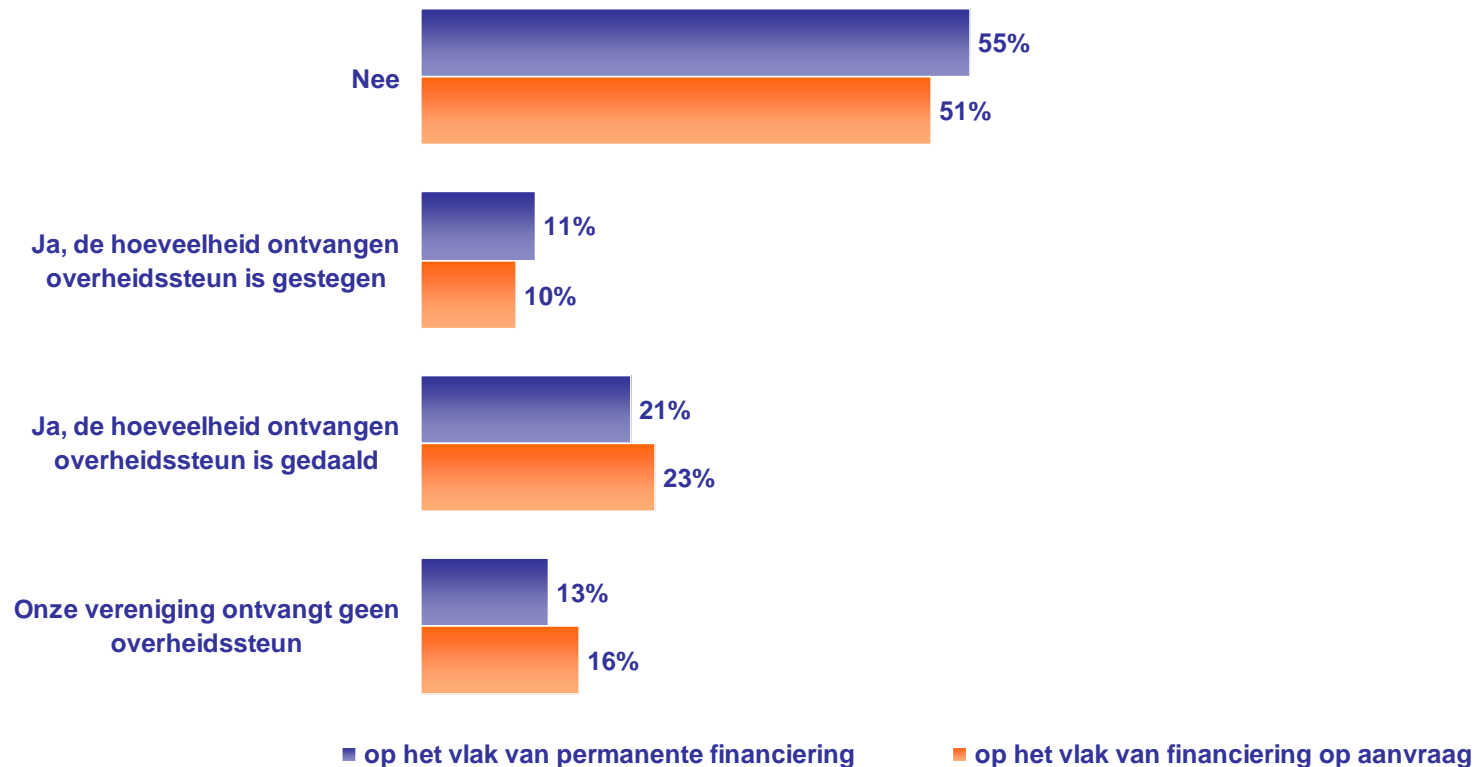
N: 315 respondenten

1. Impact van de crisis op fundraising

Evolutie overheidssteun

De helft van de verenigingen merkt geen verschil in de mate waarin zij overheidssteun krijgen wegens de crisis. Circa 1 op 5 verenigingen ontving minder overheidssteun (permanente dan wel op aanvraag). Eén op tien verenigingen kon echter rekenen op meer overheidssteun.

Q7&8. “Bemerkt u een evolutie in de hoeveelheid overheidssteun die u ontvangt (subsidies, werkgelegenheidssteun) wegens de financiële crisis?”

N: 315 respondenten

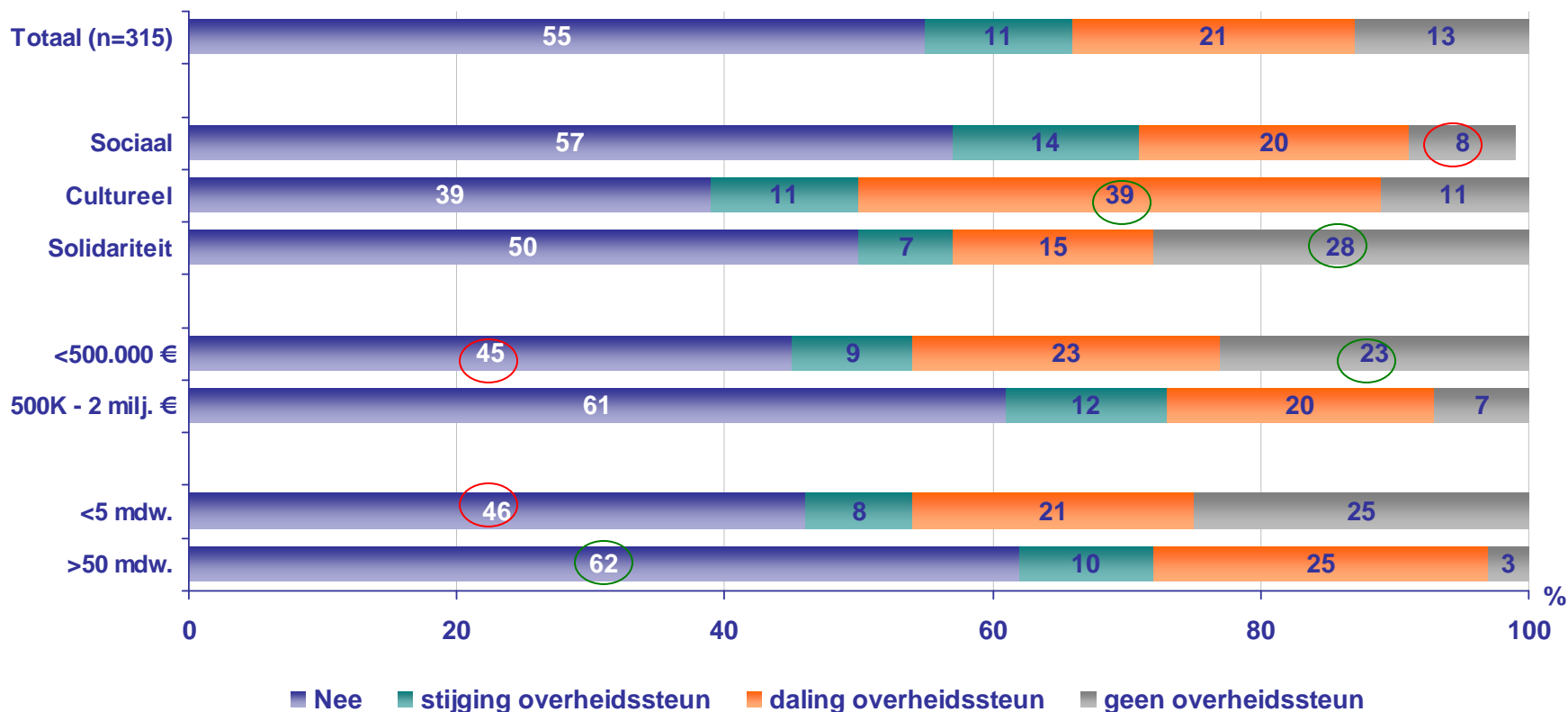

1. Impact van de crisis op fundraising

Evolutie van permanente overheidssteun

Cultuurverenigingen ervaren de sterkste daling van permanente overheidssteun; solidariteitsverenigingen zouden significant meer geen overheidssteun ontvangen net als kleinere verenigingen.

Q7. “Bemerkt u een evolutie in de hoeveelheid overheidssteun die u ontvangt (subsidies, werkgelegenheidssteun, ?) op het vlak van permanente financiering wegens de financiële crisis ?”

N: 315 respondenten

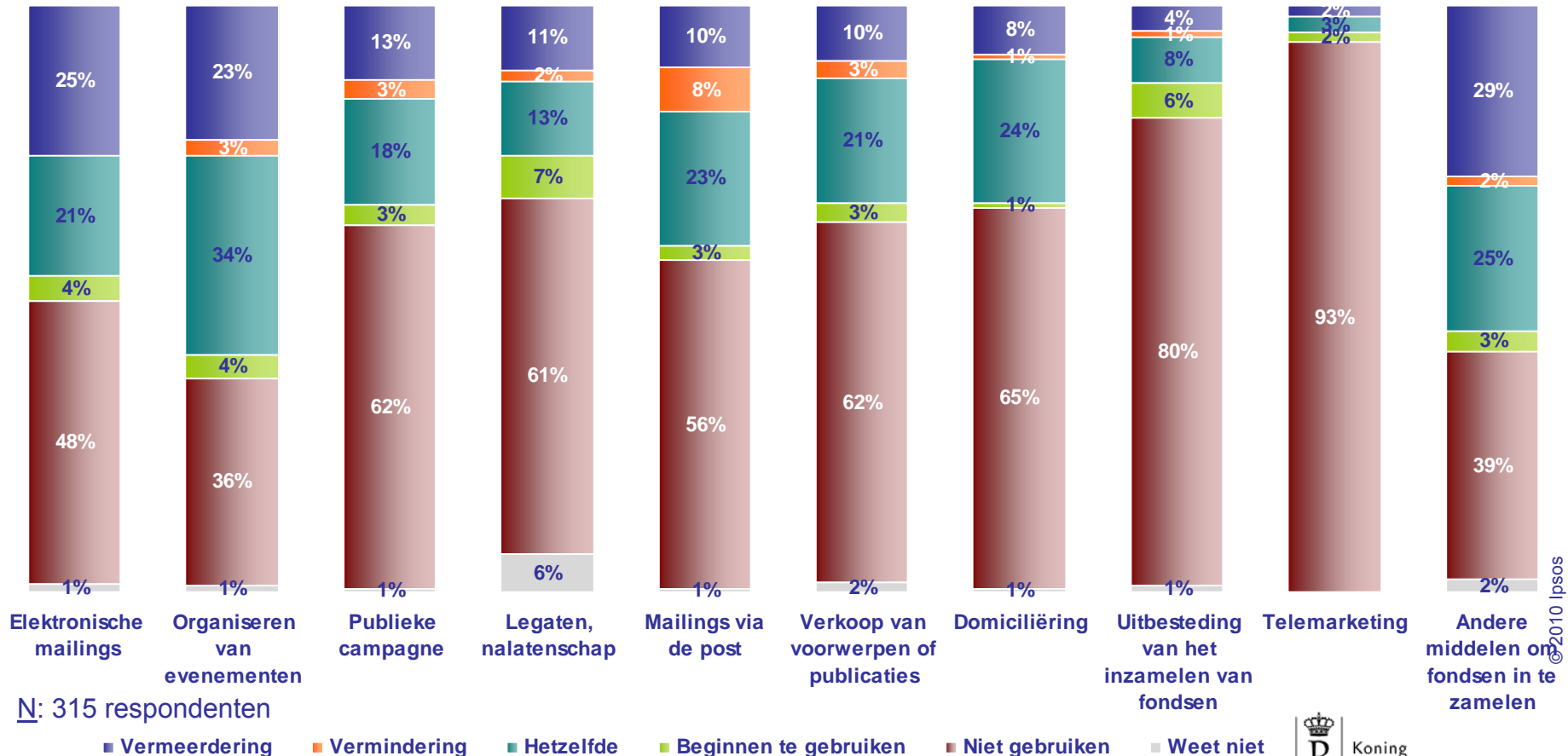
© 2010 Ipsos

1. Impact van de crisis op fundraising

Evolutie van middelen om fondsen in te zamelen

Een kwart van de verenigingen plant meer elektronische mailings te gebruiken alsook evenementen te organiseren. De sterkste daling wordt vastgesteld voor mailings via de post. De crisis brengt met zich mee dat verenigingen meer legaten zullen gebruiken alsook het inzamelen van fondsen vaker zullen uitbesteden.

Q9. "Bent u van plan in de loop van de komende 12 maanden de volgende middelen om fondsen in te zamelen meer, minder, evenveel, niet of beginnen te gebruiken?"

1. Impact van de crisis op fundraising

Evolutie middelen om fondsen in te zamelen

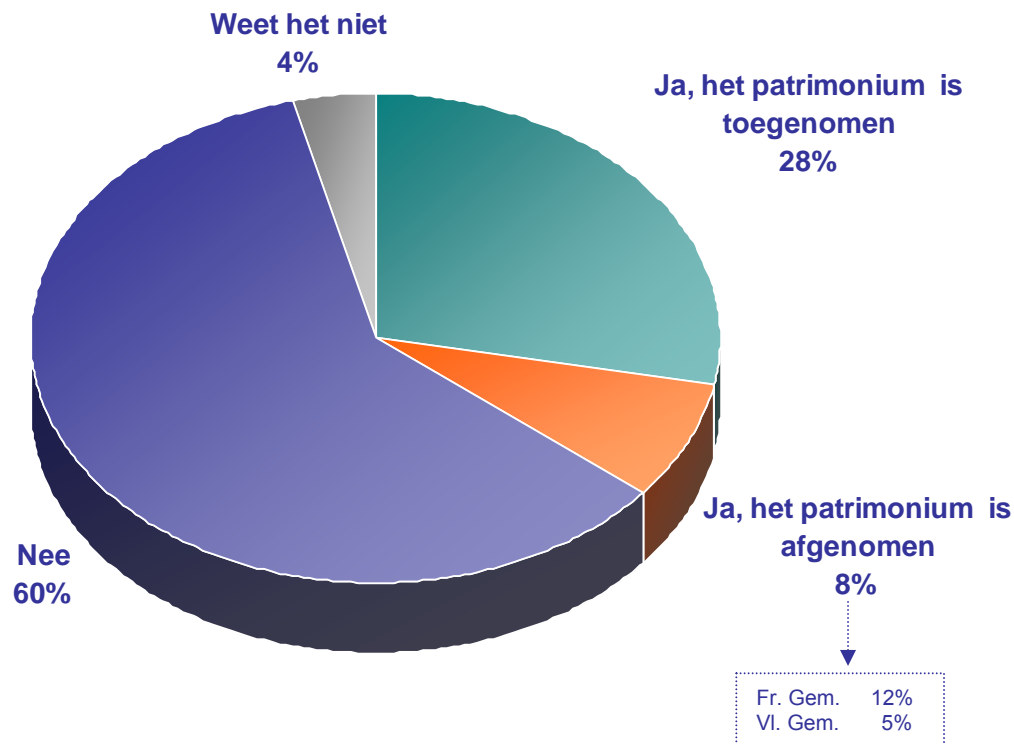
- Zij die minder **mailings via de post** (8%) zullen gebruiken zijn vaker kleinere verenigingen (<5 mdw.) (13%)
- Zij die meer **elektronische mailings** (25%) zullen gebruiken zijn vaker cultuurverenigingen (39%) en Franse verenigingen (32%)
- Zij die **legaten** zullen beginnen te gebruiken (7%) zijn vaker Vlaamse verenigingen (12%)
- Het niet gebruiken van **evenementen** (36%) om fondsen te verzamelen wordt nog vaker minder ingeschakeld door Vlaamse verenigingen (42%)

1. Impact van de crisis op fundraising

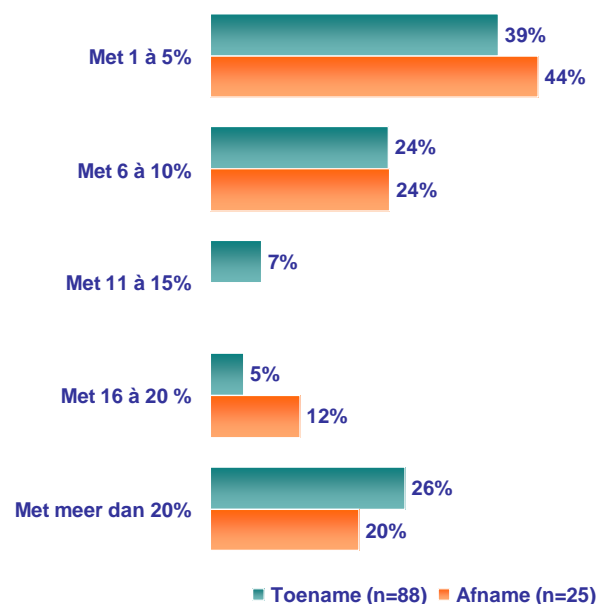
Evolutie van het patrimonium

Voor 6 op 10 verenigingen is het patrimonium onveranderd gebleven het afgelopen jaar. Een kwart spreekt van een toename van het patrimonium: onder hen kende 44% een toename tot 5%, 25% een toename van 6 à 10%. Franse verenigingen kenden vaker een afname van hun patrimonium in vgl. met hun Vlaamse collega's.

Q10. "Is het patrimonium van de vereniging geëvolueerd in de voorbije twaalf maanden?"

Q11. "Met hoeveel is het patrimonium van de vereniging gestegen/gedaald?"

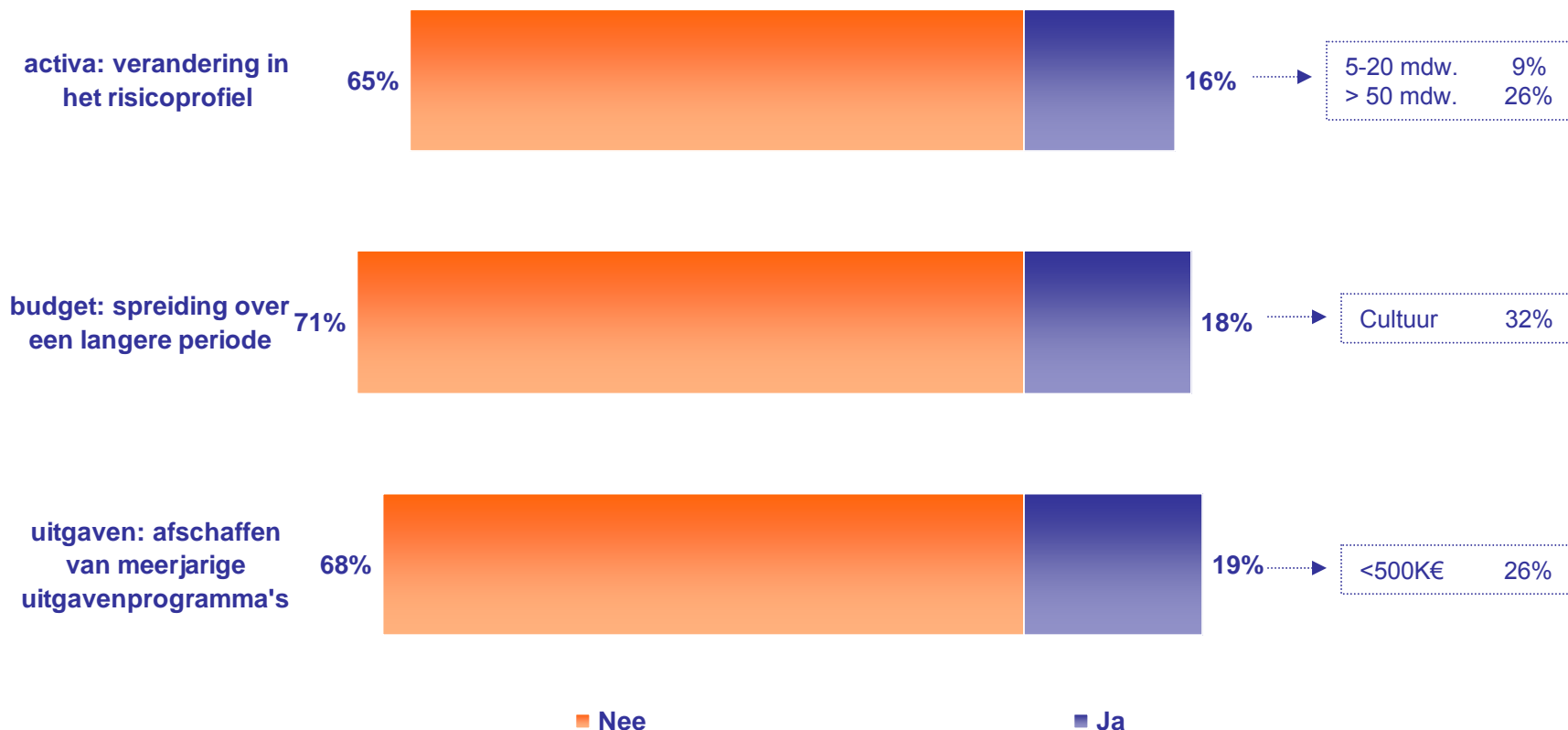
N: 315 respondenten

1. Impact van de crisis op fundraising

Veranderingen in financieel beheer

Voor circa 7 op 10 verenigingen heeft de financiële crisis geen verandering gebracht in het financieel beheer. Het meest voorkomend is het afschaffen van meerjarige uitgavenprogramma's (19%), gevolgd door een spreiding van het budget over een langere periode (18%) en verandering in het risicoprofiel (activa) (16%).

Q12. "Hebt u, omwille van de financiële crisis, veranderingen aangebracht in het financieel beheer van uw vereniging op het vlak van ...?"

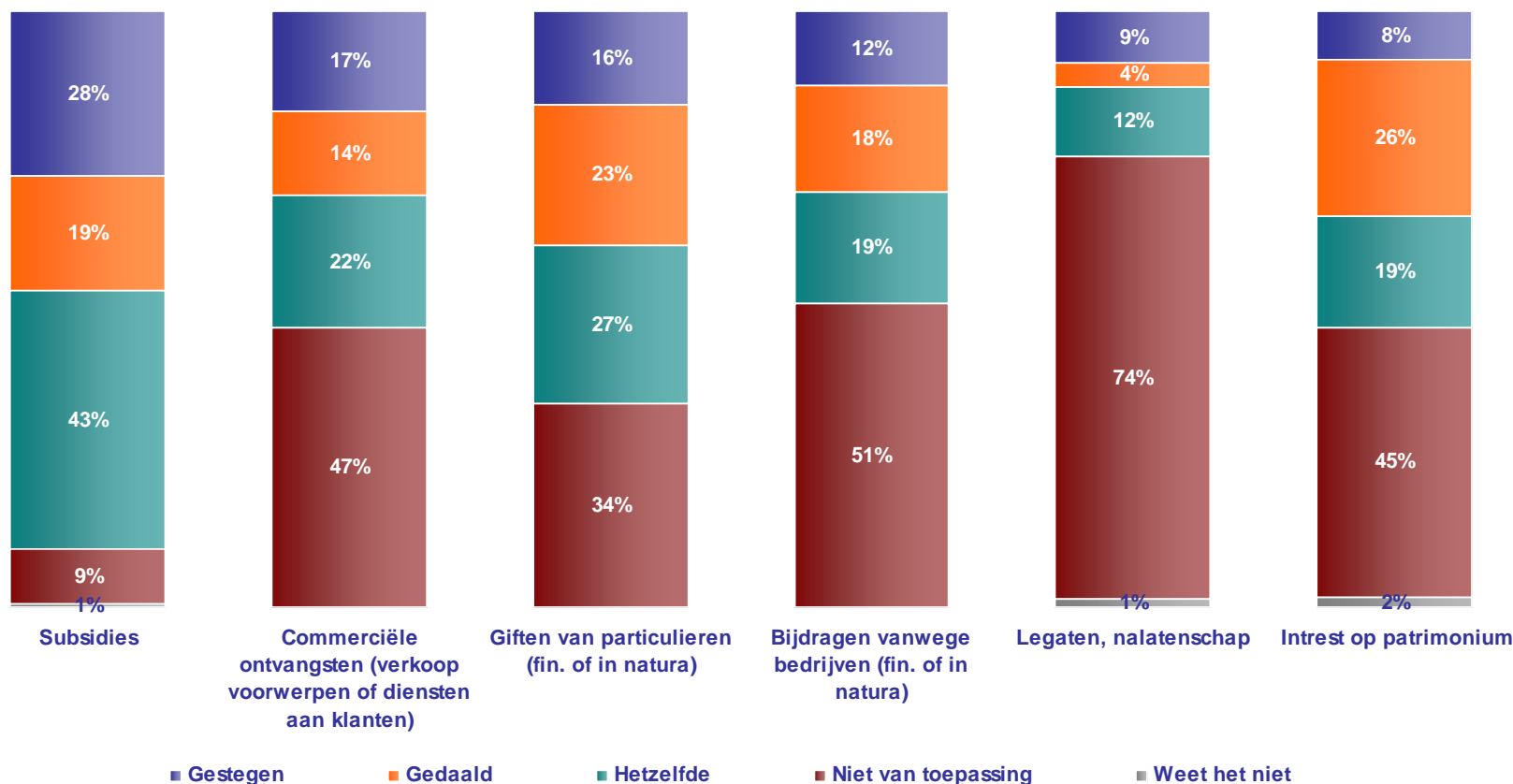
N: 315 respondenten

1. Impact van de crisis op fundraising

Evolutie inkomstenbronnen

Sinds de crisis zagen verenigingen de subsidies het sterkst stijgen (28%). Intresten op patrimonium en giften van particulieren zijn de sterkste dalers (resp. 26%, 23%). De inkomstenbronnen waarop verenigingen het minst kunnen rekenen zijn legaten (74%), bijdragen vanwege bedrijven (51%) en commerciële ontvangsten (47%).

Q13. "Hoe zijn de volgende inkomstenbronnen geëvolueerd sinds het begin van de crisis?"

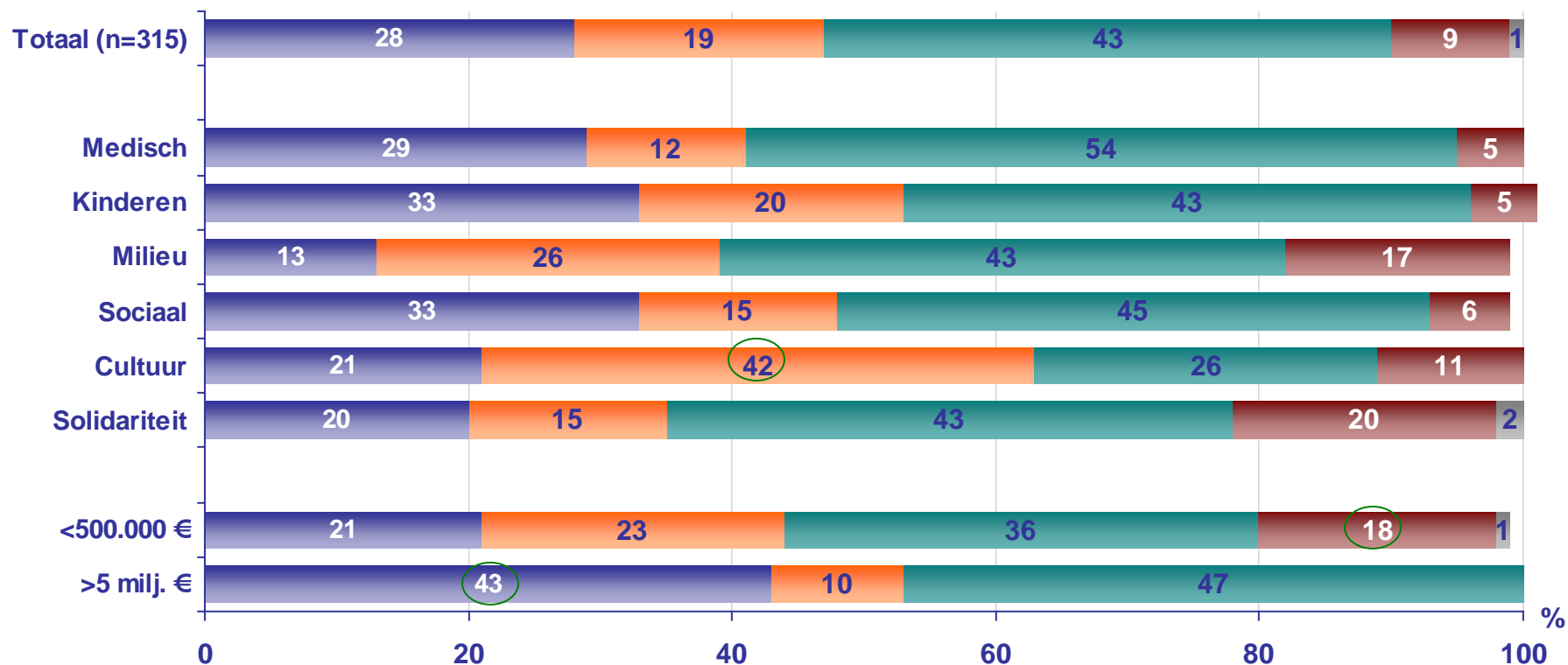
N: 315 respondenten

1. Impact van de crisis op fundraising

Evolutie subsidies

Cultuurverenigingen zagen de subsidies het sterkst dalen (42%). Verenigingen met grotere jaarlijkse budgetten ontvingen sinds de crisis meer subsidies dan kleinere verenigingen, MAAR - crisis of niet - zij ontvangen sowieso minder subsidies.

Q13. "Hoe zijn de subsidies geëvolueerd sinds het begin van de crisis?"

N: 315 respondenten

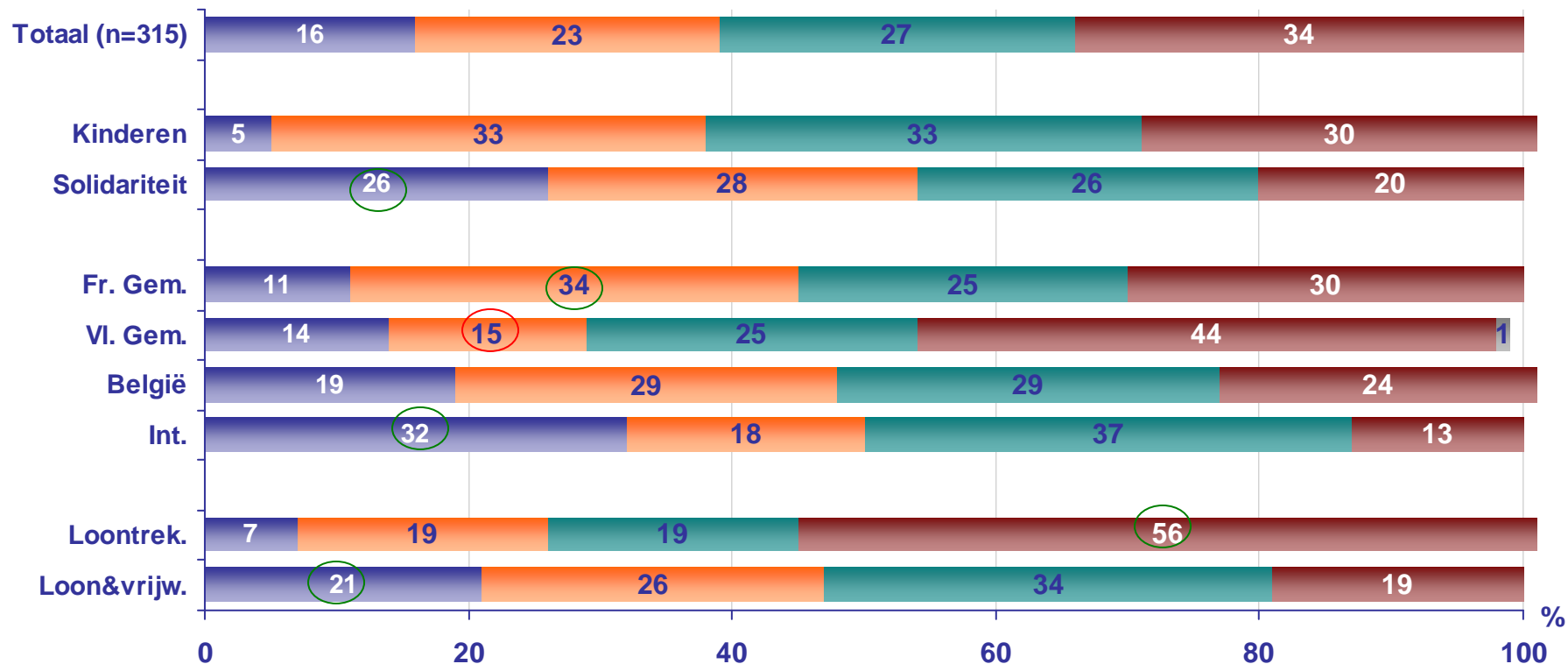
■ Gestegen ■ Gedaald ■ Hetzelfde ■ Niet van toepassing ■ Weet het niet

1. Impact van de crisis op fundraising

Evolutie giften van particulieren

Solidariteitsverenigingen zagen sinds de crisis de giften van particulieren significant meer stijgen dan verenigingen die zich toelagen op kinderen (26% vs. 5%). Fr. verenigingen zagen hun giften haast tweemaal sterker dalen dan de Vlaamse collega's 34% vs. 15%).

Q13. "Hoe zijn giften van particulieren (financieel of in natura) geëvolueerd sinds begin crisis?"

N: 315 respondenten

■ Gestegen ■ Gedaald ■ Hetzelfde ■ Niet van toepassing ■ Weet het niet

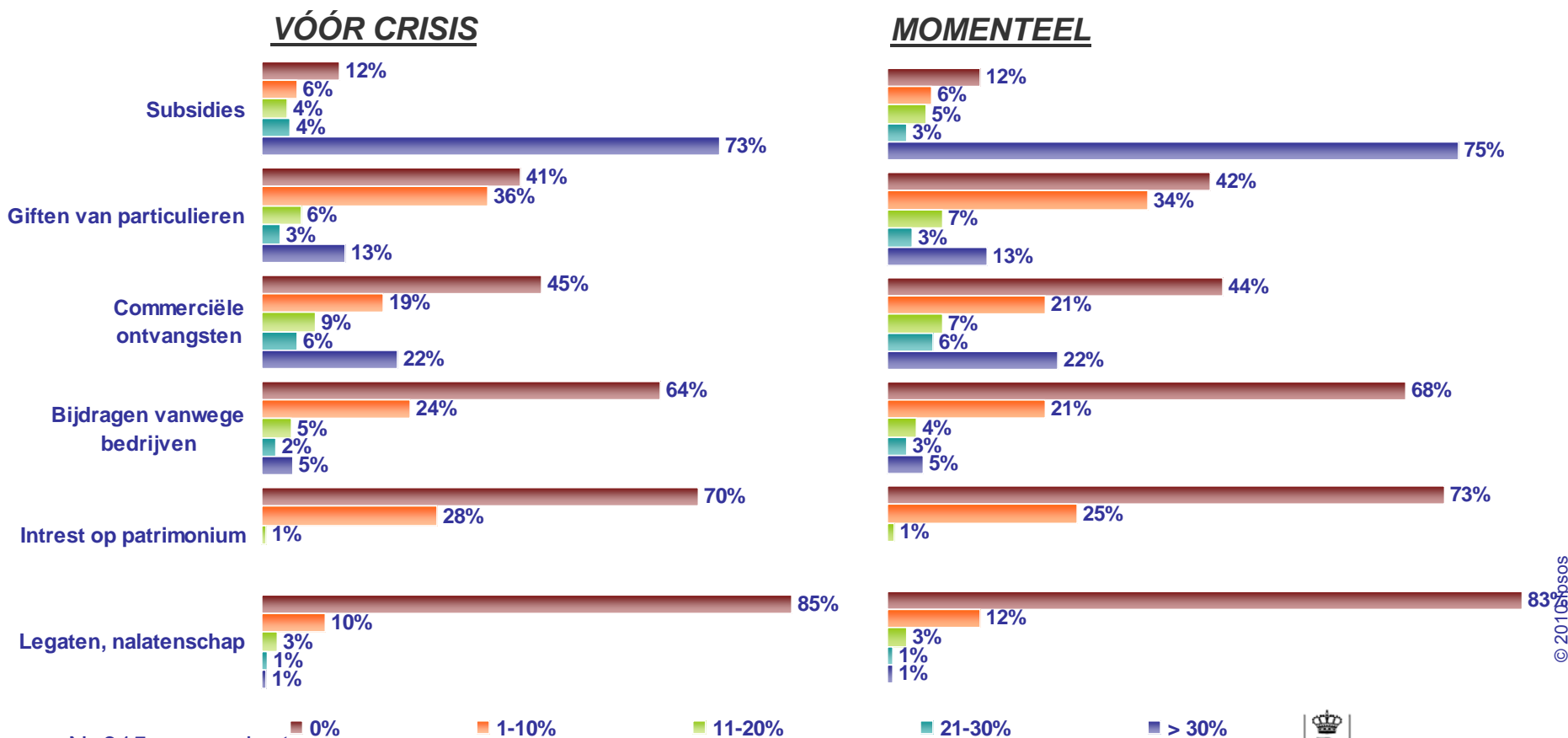

1. Impact van de crisis op fundraising

Verdeling totale inkomsten vóór de crisis en nu

De verdeling in de totale inkomsten vóór de crisis en de huidige verdeling is amper verschoven: het aandeel subsidies is licht gestegen en het aandeel bijdragen van bedrijven, intrest op patrimonium en legaten is licht gedaald.

Q14. “Kan u zeggen hoeveel % elk van de volgende inkomstenbronnen vertegenwoordigde in uw totale inkomsten vóór de crisis en hoeveel % ze momenteel vertegenwoordigen?”

N: 315 respondenten

De impact van de financiële crisis op verenigingen

II. Resultaten: impact van de crisis op human resources

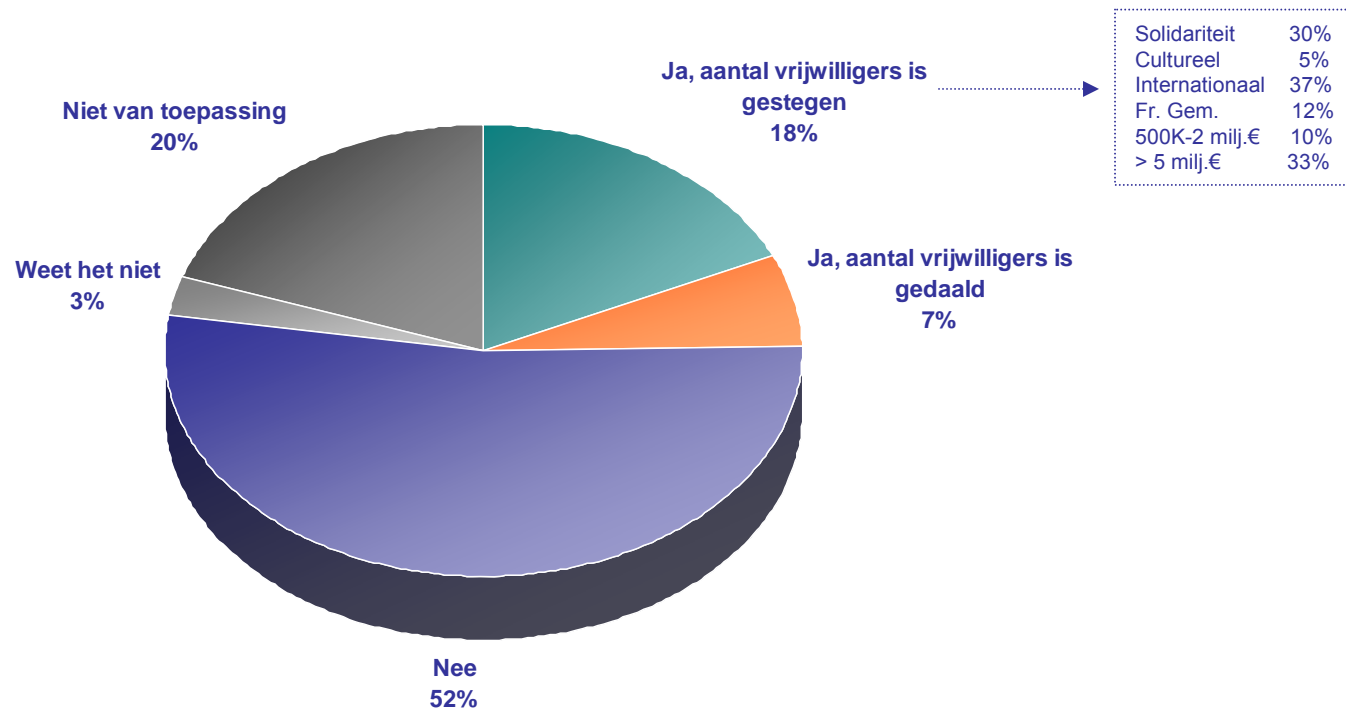

2. Impact van de crisis op human resources

Evolutie aantal vrijwilligers

De helft van de verenigingen merkt geen verschil op in het aantal vrijwilligers sinds het begin van de crisis. Een kwart doet dat wel: voor 7% daalde het aantal vrijwilligers, voor 18% steeg het. De stijging deed zich significant meer voor bij solidariteitsverenigingen, internationale en grote verenigingen.

Q15. “Bemerkt u een evolutie in het aantal vrijwilligers sinds het begin van de crisis ?”

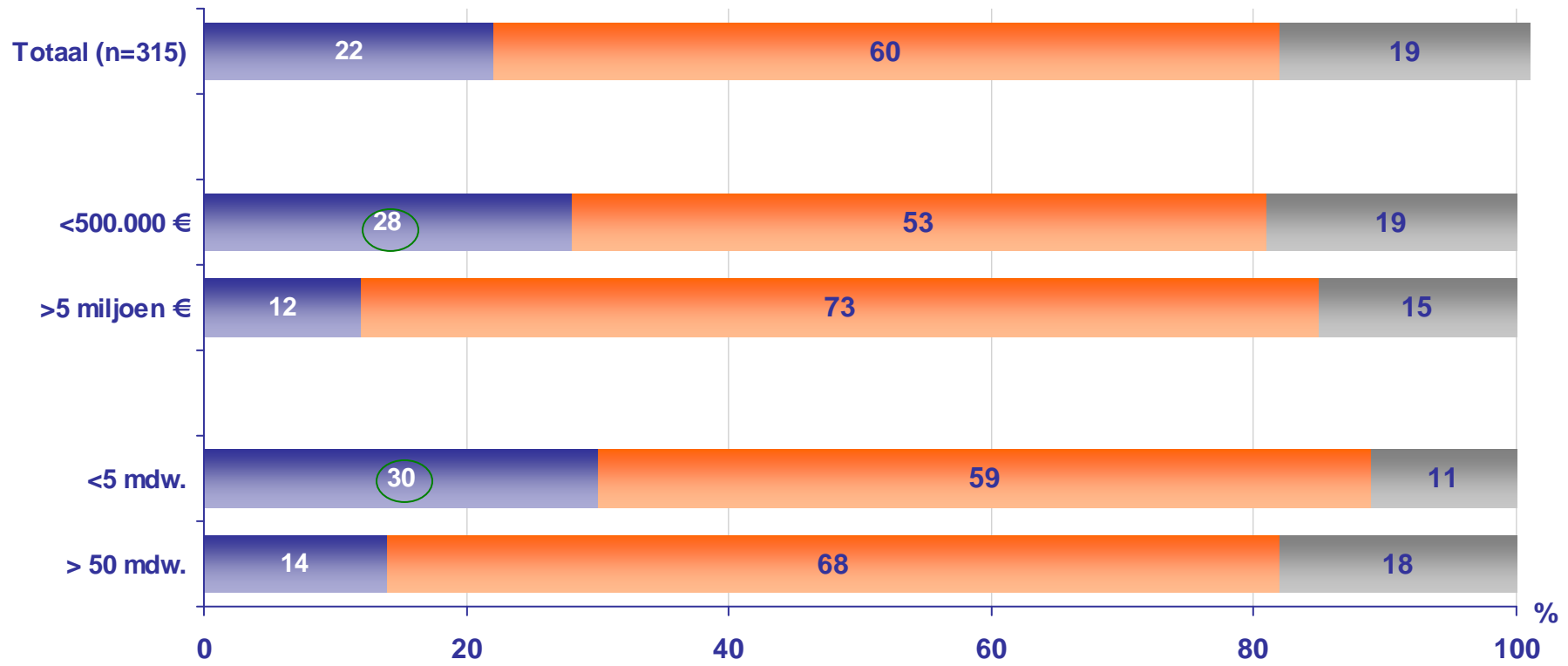
N: 315 respondenten

2. Impact van de crisis op human resources

Evolutie uitgavepatroon vrijwilligers

Meer dan één op vijf vrijwilligers let sinds het begin van de crisis op de persoonlijke kosten die het vrijwilligerswerk met zich meebrengt; dit geldt nog meer voor kleine ondernemingen zowel in termen van budget als in termen van aantal medewerkers.

Q16. “Letten de vrijwilligers sinds het begin van de crisis meer op de persoonlijke kosten die hun vrijwillige activiteit met zich mee kan brengen (verplaatsingskosten, kinderopvang, ...) ?”

N: 253 respondenten

■ Ja ■ Nee ■ Niet van toepassing

2. Impact van de crisis op human resources Personeelsmaatregelen

Meer dan één op vier verenigingen heeft omwille van de crisis personeelsmaatregelen moeten nemen: de helft onder hen deed meer beroep op vrijwilligers, haast een derde diende over te gaan tot ontslag, een kwart zocht toevlucht tot het verminderen van de arbeidsduur, circa één vijfde schakelde over op deeltijds werk.

Q17. “Hebt u ten gevolge van de crisis voor wat betreft het personeel uw toevlucht gezocht tot één of meerdere van volgende middelen?” Meerdere antwoorden mogelijk.

N: 315 respondenten

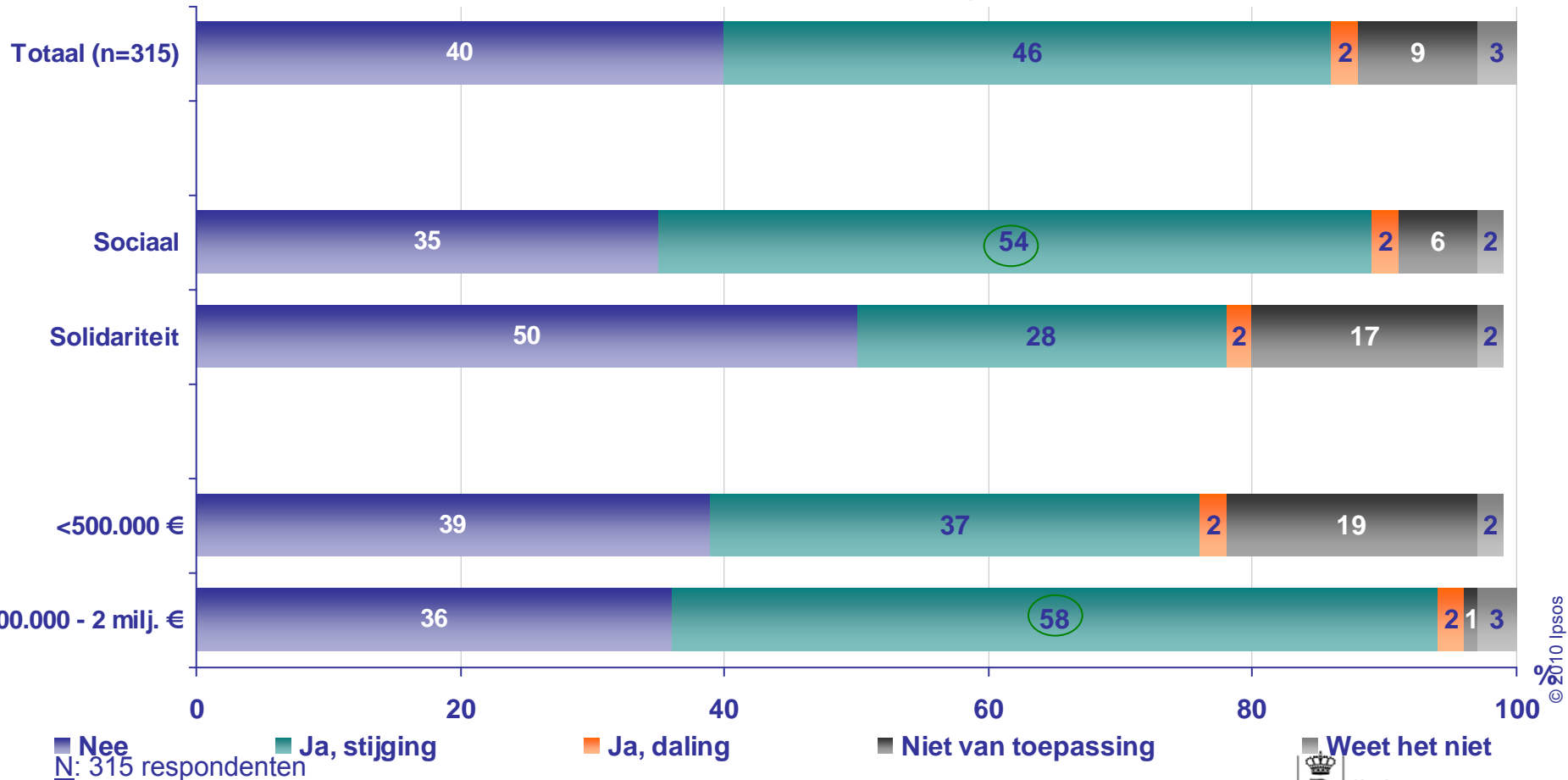
N: 84 respondenten die personeelsmaatregelen namen

© 2010 Ipsos

2. Impact van de crisis op human resources Evolutie (spontane) kandidaturen

De crisis bracht met zich mee dat het aantal spontane kandidaturen of kandidaturen voor vacante functies toenam in haast de helft van de verenigingen. Dit geldt nog meer voor sociale verenigingen en verenigingen met grotere budgetten.

Q18. “Bemerkt u sinds het begin van de crisis een stijging van het aantal spontane kandidaturen of van het aantal kandidaturen voor een openstaande betrekking?”

© 2010 Ipsos

De impact van de financiële crisis op verenigingen

II. Resultaten: impact van de crisis op de strategie

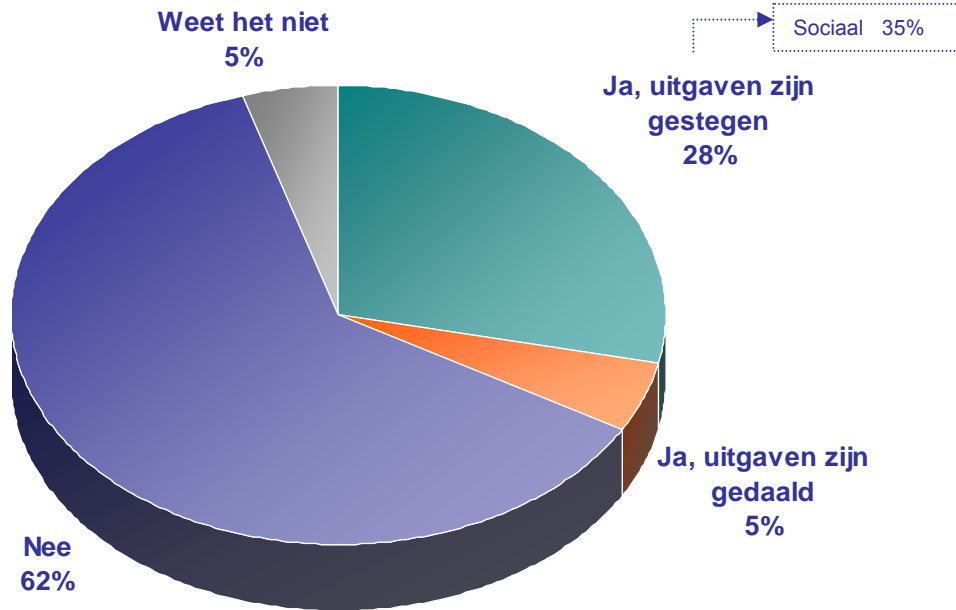

3. Impact van de crisis op de strategie

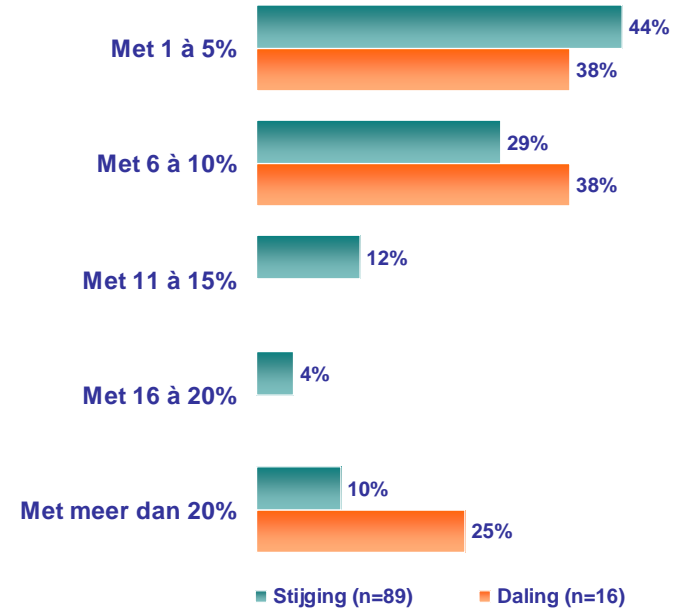
Evolutie uitgaven noden doelgroep

Eén op drie verenigingen merkte een evolutie in de uitgaven gelinkt aan de noden van de doelgroep: 28% zag de uitgaven stijgen, voor 5% daalden ze. De mate waarin de uitgaven daalden is echter sterker dan de mate waarin ze stegen.

Q19. “Bemerkt u sinds de crisis een evolutie in de uitgaven van de vereniging gelinkt aan de noden van uw doelgroep (niet-administratieve uitgaven)?”

Q20. “Met hoeveel zijn deze uitgaven gestegen/gedaald?”

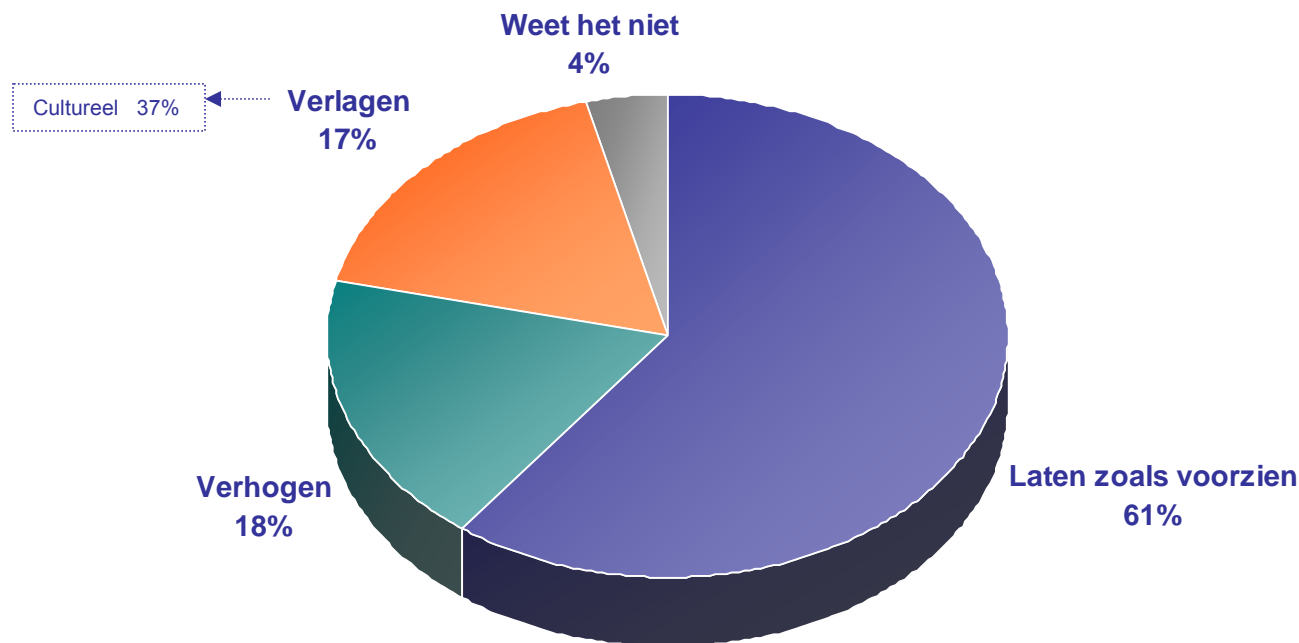
N: 315 respondenten

3. Impact van de crisis op de strategie Budgetaanpassingen 2010

Zes op tien verenigingen zal het geraamde budget voor 2010 laten zoals voorzien werd in 2009. Meer dan 1 op 3 zal het budget aanpassen: 18% gaat het budget verhogen en 17% is genoodzaakt het budget te verlagen, dit laatste geldt nog meer voor cultuurverenigingen (37%).

Q21. “Wat gaat u doen met de uitgaven in 2010 in vergelijking met het budget dat voorzien werd in 2009?”

N: 315 respondenten

3. Impact van de crisis op de strategie

Kostenverminderingen

Meer dan de helft van de verenigingen heeft kostenverminderingen moeten doorvoeren ten gevolge van de crisis. De belangrijkste middelen die daartoe worden ingezet, zijn het afschaffen van (het versturen) van papieren jaarrapporten (49%) en het verminderen van transport- en personeelskosten (resp. 35% en 32%).

Q22. “Hebt u omwille van de financiële crisis een kostenvermindering moeten doorvoeren via één van de volgende middelen ?” Meerdere antwoorden mogelijk.

N: 315 respondenten

N: 174 respondenten die kostenverminderingen doorvoerden

3. Impact van de crisis op de strategie

Nieuwe inkomstenbronnen

35% van de verenigingen kon niet rekenen op nieuwe inkomstenbronnen. Haast 30% van de verenigingen kon echter met nieuwe inkomstenbronnen personeel aanwerven. Het budget verhogen voor hun actiedomein en nieuwe missies uitwerken kon resp. voor een kwart van de verenigingen. 15% kon er reserves mee aanleggen.

Q23. "Indien u, ondanks de financiële crisis, kon beschikken over nieuwe inkomstenbronnen, voor wat wendde u deze dan aan?" Meerdere antwoorden mogelijk.

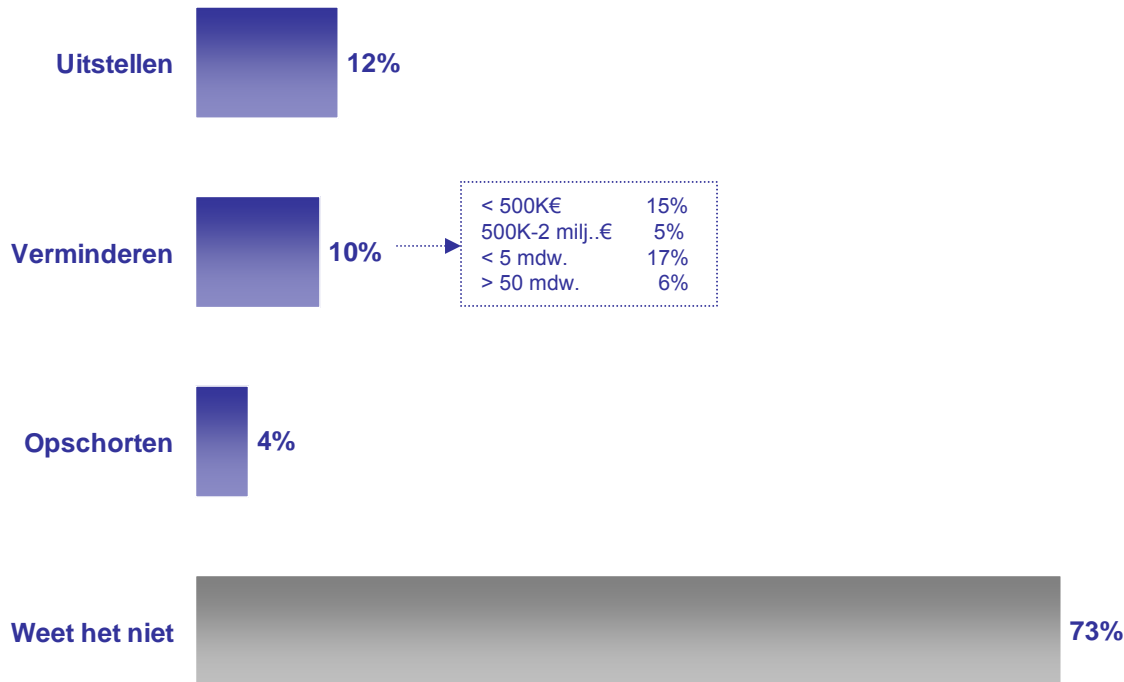
N: 315 respondenten

3. Impact van de crisis op de strategie

Strategische aanpassingen

Driekwart van de verenigingen is niet op de hoogte van eventuele strategische aanpassingen op het vlak van de missie en het programma van de vereniging. 12 % van de verenigingen moest bepaalde activiteiten uitstellen, 10% verminderen en 4% opschorten.

Q24. “Moest u strategische aanpassingen aanbrengen aan uw missie / activiteit / programma omwille van de financiële crisis ?”

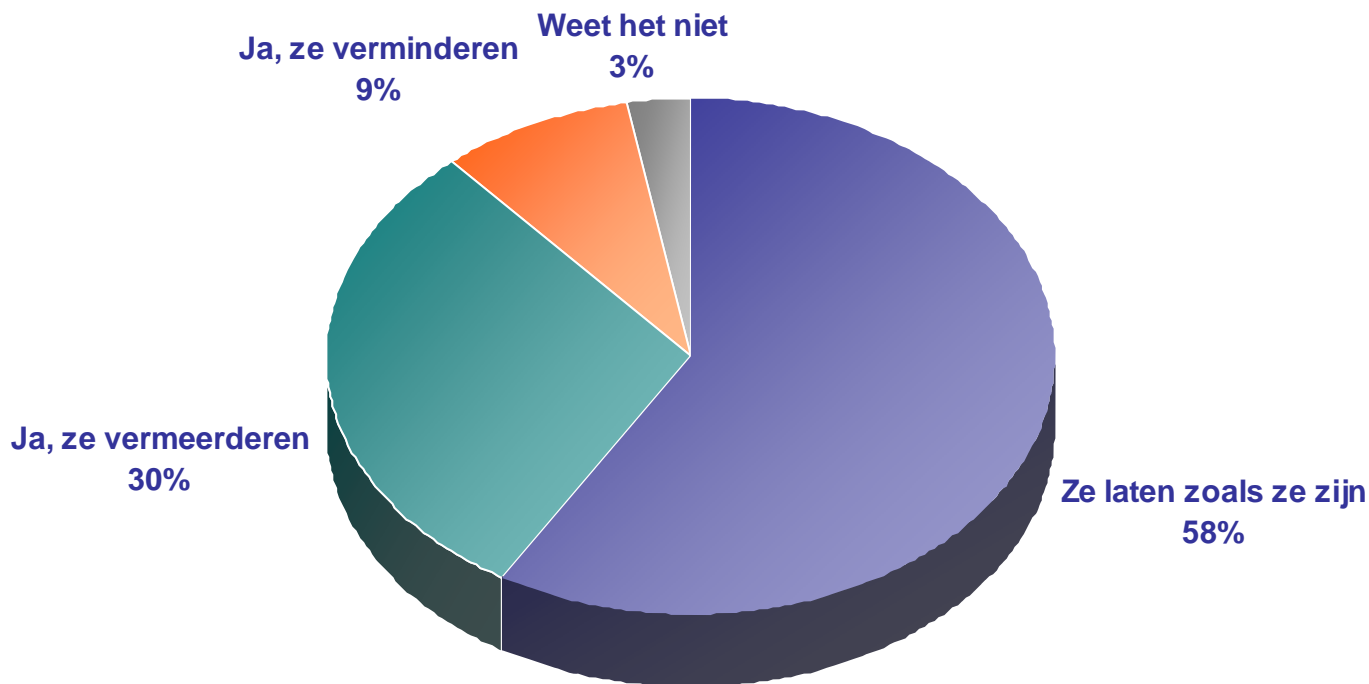
N: 315 respondenten

3. Impact van de crisis op de strategie

Hulpstrategie

De crisis heeft zo'n 1 op 10 verenigingen ertoe gedwongen haar hulpstrategie te verminderen en 1 op 3 te vermeerderen. Geen significante verschillen.

Q25. "Voor wat betreft uw hulpstrategie, m.a.w. uw verschillende interventiedomeinen, uw verschillende soorten hulp, en uw verschillende missies, bent u van plan deze te verminderen, deze te vermeerderen, of ze te laten zoals nu zijn?"

N: 315 respondenten

3. Impact van de crisis op de strategie

Strategisch antwoord op de crisis

Eén op tien verenigingen verandert niets aan de strategie met de komst van de crisis. Voor vier op tien ligt het antwoord op de crisis in een ander plan uitwerken en het goed opvolgen ervan, dit geldt nog meer voor Fr. Verenigingen. Meer dan een kwart ziet heil in het anders gaan gebruiken van fondsen.

Q26. “Wat zal uw strategisch antwoord zijn op de financiële crisis ?” Meerdere antwoorden mogelijk.

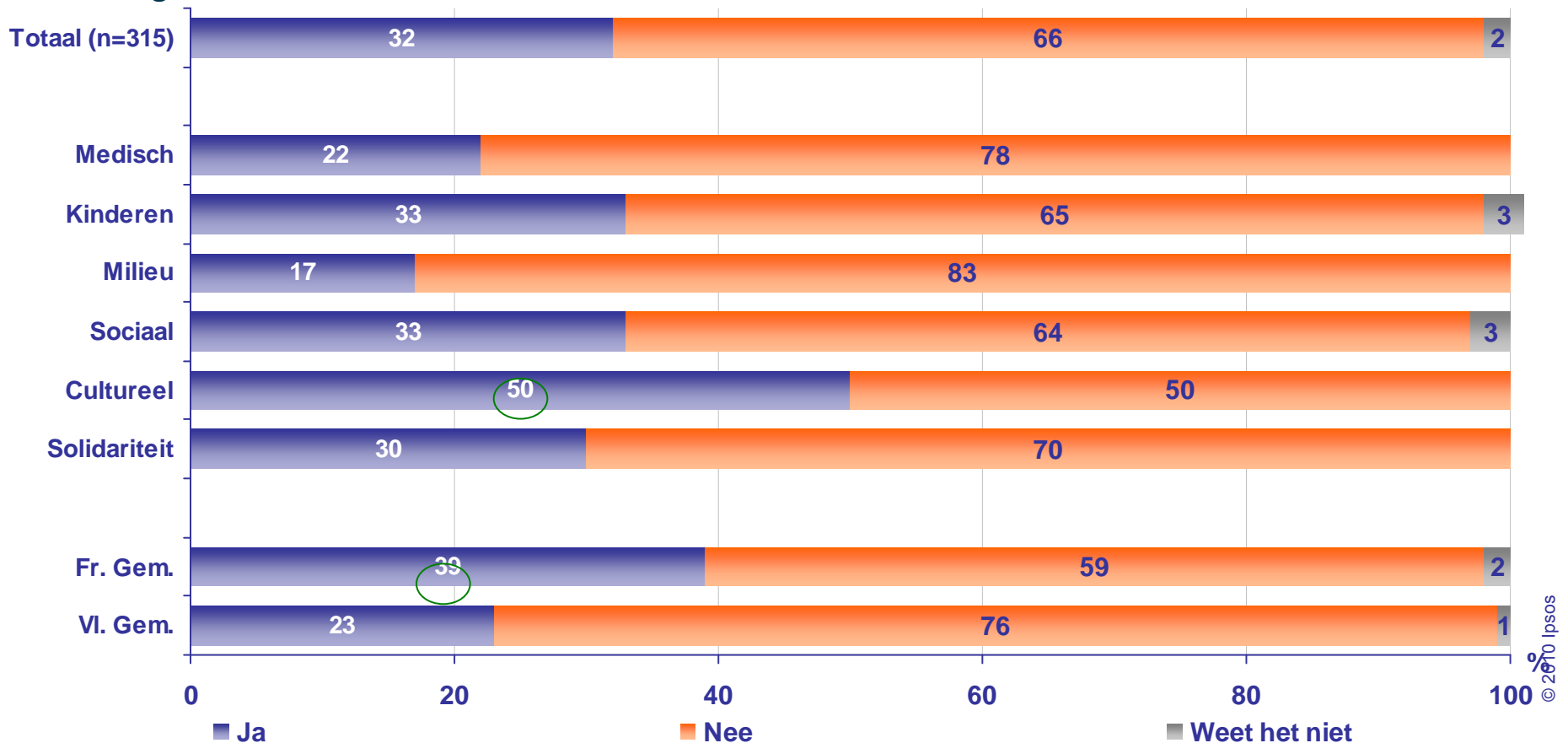
N: 315 respondenten

3. Impact van de crisis op de strategie

Crisisscenario

Twee derde van de verenigingen heeft geen crisisscenario uitgewerkt voor de volgende maanden. Het zijn de cultuurverenigingen die het meest een crisisscenario integreren in hun activiteiten (50% vs. 32%). Ook Fr. verenigingen blijken meer hun voorzorgen te nemen voor de crisis in vgl. met de Vlaamse collega's.

Q27. "Hebt u voor de volgende maanden een scenario uitgewerkt dat de gevolgen van de crisis integreert in uw activiteiten?"

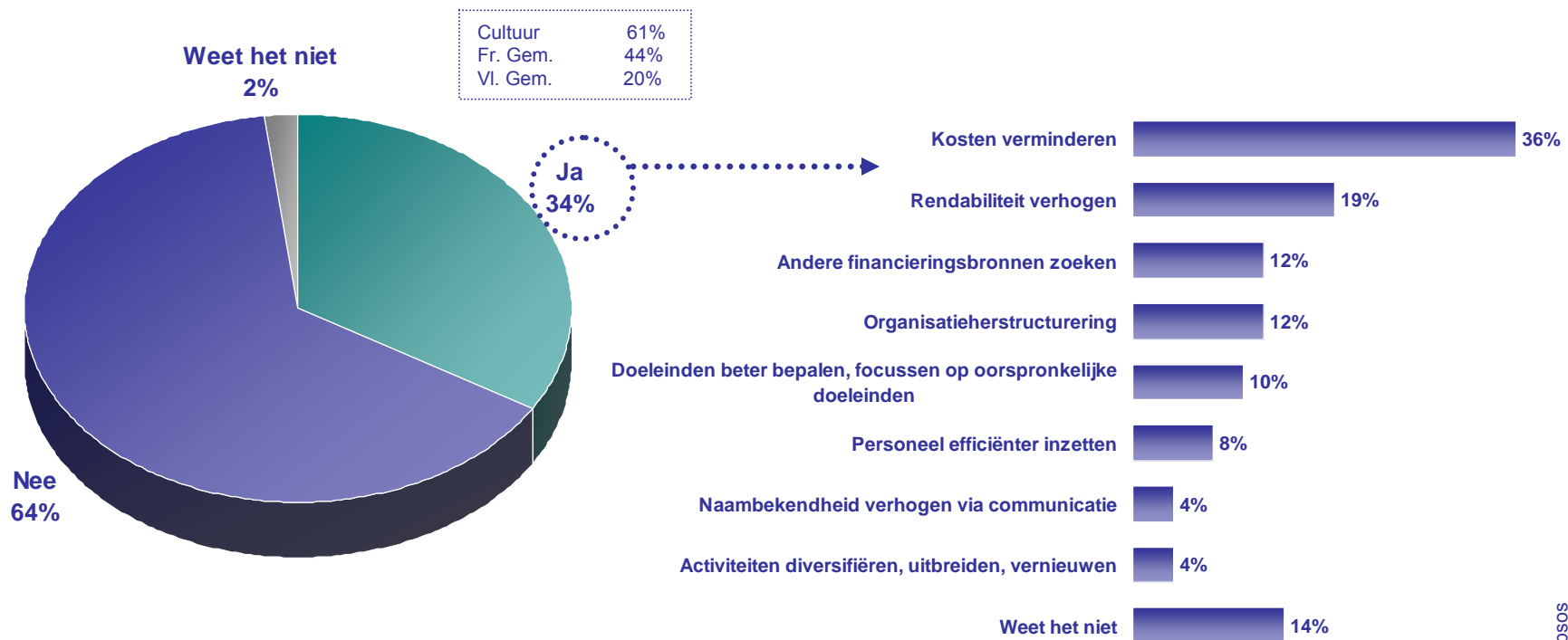

N: 315 respondenten

3. Impact van de crisis op de strategie Crisisscenario

Twee derde van de verenigingen zagen in de crisis geen geschikte gelegenheid om hun werking te herzien. Voor de culturele sector geldt dit veel minder net als voor Fr. verenigingen. De verbeteringen werden doorgaans doorgevoerd door kosten te verminderen en de rendabiliteit te verhogen.

Q28. “Was de crisis de geschikte gelegenheid om na te denken over uw werking en om deze te herzien met het oog op een verbetering van uw werking?”

N: 315 respondenten

N: 106 respondenten die de crisis aangrepen als een gelegenheid om de werking van de vereniging te herzien

3. Impact van de crisis op de strategie

Andere gevolgen van de crisis

6 op 10 verenigingen had geen andere gevolgen van de crisis te melden. De overigen klagen vooral de afnemende inkomsten aan en het minder en trager uitbetalen van subsidies.

Q29. “Bemerkte u een impact van de financiële crisis op uw vereniging, maar dan wel een andere impact dan tot nu toe besproken in deze vragenlijst ?”

N: 315 respondenten

Bevraging gebruik huishoudproducten

III. Conclusie en aanbevelingen

Conclusies

Impact van de crisis op fundraising (1)

Jaarlijkse ontvangsten dalen voor een kwart van de verenigingen

- Voor de **meerderheid** van de verenigingen (4 op 10) bleven de **jaarlijkse ontvangsten stabiel**, dit ondanks de crisis. Eén op drie verenigingen zag de jaarlijkse ontvangsten zelfs toenemen. De crisis bracht een daling van de jaarlijkse ontvangsten met zich mee bij een kwart van de verenigingen.
- **Milieuverenigingen** lijken het **minst getroffen** door de crisis - 1 op 2 zag de jaarlijkse ontvangsten zelfs stijgen – terwijl de crisis cultuurverenigingen het zwaarst lijkt te treffen: 4 op 10 ziet zijn jaarlijkse ontvangsten dalen.
- **Hoe groter** de vereniging, hoe beter zij lijken opgewassen tegen de nadelige gevolgen van de crisis. Verenigingen die voornamelijk op vrijwilligers moeten rekenen, zien hun jaarlijkse ontvangsten significant meer dalen.

Milieu- en solidariteitsverenigingen schatten de toekomst het meest positief in

- De helft van de verenigingen verwacht dat de jaarlijkse ontvangsten het komende jaar onveranderd zullen blijven. **Een kwart denkt dat de ontvangsten zullen stijgen** (voor internationale verenigingen is dat de helft!), een vijfde denkt het tegendeel.
- Milieuverenigingen en solidariteitsverenigingen schatten de toekomst het meest positief in, **cultuurverenigingen** daarentegen zien de toekomst een pak **minder rooskleurig**.

Beperkte daling van aantal donateurs

- De crisis leidde niet tot een spectaculaire daling van het aantal donateurs (10%). Algemeen is dit **stabiel** gebleven (38%), in 16% van de gevallen zelfs gestegen. Deze toename van donateurs doet zich voornamelijk voor bij **solidariteitsverenigingen** en **internationale verenigingen**.

Impact van de crisis op fundraising (2)

De gemiddelde gift daalt voor een kwart van de verenigingen

- De helft van de verenigingen merkt **geen verschil in de gemiddelde gift** die ze sinds de crisis ontvangen. Eén kwart stelt evenwel een daling vast. Slechts 1 op 10 ontving grotere giften.

1 op 5 verenigingen ontving minder overheidssteun door de crisis

- De helft van de verenigingen merkt geen verschil in de mate waarin zij overheidssteun krijgen wegens de crisis. Circa **1 op 5 verenigingen ontving minder overheidssteun** (permanente dan wel op aanvraag). Eén op tien verenigingen kon echter rekenen op meer **overheidssteun**. **Cultuurverenigingen** ervaren de sterkste daling van permanente overheidssteun.

Stijgend patrimonium voor een kwart van de verenigingen

- Voor 6 op 10 verenigingen is het **patrimonium onveranderd** gebleven het afgelopen jaar. Een kwart spreekt van een toename van het patrimonium: onder hen kende 44% een toename tot 5%, 25% een toename van 6 à 10%. Franse verenigingen kenden vaker een afname van hun patrimonium in vgl. met hun Vlaamse collega's.

Voor meerderheid van de verenigingen geen aangepast financieel beheer

- Voor circa 7 op 10 verenigingen heeft de financiële crisis geen verandering gebracht in het financieel beheer. Het meest voorkomend is het **afschaffen van meerjarige uitgavenprogramma's** (19%), gevolgd door een **spreiding van het budget** over een langere periode (18%) en verandering in het risicoprofiel (activa) (16%).

Sterkste stijging voor inkomsten uit subsidies behalve voor cultuurverenigingen

- Sinds de crisis zagen verenigingen de **subsidies** het sterkst stijgen (28%). Intresten op patrimonium en giften van particulieren zijn de sterkste dalers (resp. 26%, 23%). De inkomstenbronnen waarop verenigingen het minst kunnen rekenen zijn legaten (74%), bijdragen vanwege bedrijven (51%) en commerciële ontvangsten (47%).

Veranderingen in het aantal vrijwilligers voor een kwart van de verenigingen

- De helft van de verenigingen merkt geen verschil op in het aantal vrijwilligers sinds het begin van de crisis. Een kwart doet dat wel: voor 7% daalde het aantal vrijwilligers, voor 18% steeg het. De stijging deed zich significant meer voor bij solidariteitsverenigingen, internationale en grote verenigingen.

Personeelsmaatregelen in een kwart van de verenigingen

- Meer dan één op vier verenigingen heeft omwille van de crisis personeelsmaatregelen moeten nemen: de helft onder hen deed meer beroep op vrijwilligers, haast een derde diende over te gaan tot ontslag, een kwart zocht toevlucht tot het verminderen van de arbeidsduur, circa één vijfde schakelde over op deeltijds werk.

Meer kandidaten voor werk in verenigingssector

- De crisis bracht met zich mee dat het aantal spontane kandidaturen of kandidaturen voor vacante functies toenam in haast de helft van de verenigingen. Dit geldt nog meer voor sociale verenigingen en verenigingen met grotere budgetten.

Stijgende uitgaven gelinkt aan noden doelgroep voor 1 op 4

- Eén op drie verenigingen merkte een evolutie in de uitgaven gelinkt aan de noden van de doelgroep: 28% zag de uitgaven stijgen, voor 5% daalden ze.

Geraamde budgetten voor 2010 blijven doorgaans onveranderd

- Zes op tien verenigingen zal het geraamde budget voor 2010 laten zoals voorzien werd in 2009. Meer dan 1 op 3 zal het budget aanpassen: 18% gaat het budget verhogen en 17% is genoodzaakt het budget te verlagen, dit laatste geldt nog meer voor cultuurverenigingen (37%).

Kostenverminderingen voor 1 op 2 verenigingen

- Meer dan de helft van de verenigingen heeft kostenverminderingen moeten doorvoeren ten gevolge van de crisis. De belangrijkste middelen die daartoe worden ingezet, zijn het afschaffen van (het versturen) van papieren jaarrapporten (49%) en het verminderen van transport- en personeelskosten (resp. 35% en 32%).

Nieuwe inkomstenbronnen ingezet voor aanwerving personeel

- 35% van de verenigingen kon niet rekenen op nieuwe inkomstenbronnen. Haast 30% van de verenigingen kon echter met nieuwe inkomstenbronnen personeel aanwerven. Het budget verhogen voor hun actiedomein en nieuwe missies uitwerken kon resp. voor een kwart van de verenigingen. 15% kon er reserves mee aanleggen.
- Driekwart van de verenigingen is niet op de hoogte van eventuele strategische aanpassingen op het vlak van de missie en het programma van de vereniging. 12 % van de verenigingen moest bepaalde activiteiten uitstellen, 10% verminderen en 4% opschorten.

Beperkte veranderingen in hulpstrategie wegens de crisis

- De crisis heeft zo'n **1 op 10 verenigingen** ertoe gedwongen haar **hulpstrategie** te **verminderen** en 1 op 3 te vermeerderen.

Nieuwe plannen uitwerken en anders gebruiken van fondsen als antwoord op de crisis

- Eén op tien verenigingen verandert niets aan de strategie met de komst van de crisis. Voor vier op tien ligt het antwoord op de crisis in een ander plan uitwerken en het goed opvolgen ervan, dit geldt nog meer voor Fr. verenigingen. Meer dan een kwart ziet heil in het anders gaan gebruiken van fondsen.
- Twee derde van de verenigingen heeft **geen crisisscenario** uitgewerkt voor de volgende maanden. Het zijn de **cultuurverenigingen** die het meest een crisisscenario integreren in hun activiteiten (50% vs. 32%). Ook Fr. verenigingen blijken meer hun voorzorgen te nemen voor de crisis in vgl. met de Vlaamse collega's.
- Twee derde van de verenigingen zagen in de crisis geen geschikte gelegenheid om hun werking te herzien. Voor de culturele sector geldt dit veel minder net als voor Fr. verenigingen. De verbeteringen werden doorgaans doorgevoerd door **kosten te verminderen** en de **rendabiliteit te verhogen**.

Koning
Boudewijnstichting

Samen werken aan een betere samenleving

Ipsos Belgium

Sylvia Vandebroucke – Senior Research Executive

Head Office: Avenue de la Presse 4 – 1000 Brussels – Belgium

Operation Office & Postal Address: Waterloo Office Park, Gebouw J,
Drève Richelle 161 – 1410 Waterloo - Belgium

02-642.48.41 – ☎ 02-648.34.08

✉ sylvia.vandebroucke@ipsos.be
